A korrupciós bűncselekményekről

- tömören és közérthetően -

1. A korrupció (definíció)

A **korrupció** (a latin *corruptio*, azaz romlás, rontás szóból) legáltalánosabb és nemzetközileg leginkább elfogadott meghatározása szerint a rábízott hatalommal való visszaélés magánhaszon vagy csoportérdek szerzése céljából.

Minden korrupciós magatartás alapja a **hűségkötelezettség megszegése**. Az állam felé (hivatalos személyek), vagy a tulajdonosok felé (magánszféra) fennálló lojalitást és törvényi kötelezettségeket áldozzák fel egy egyéni, csoportos vagy politikai részérdek (**a jogtalan előny**) oltárán.

A jogtudomány, a szociológia és a kriminalisztika alapján a korrupció lényege és struktúrája az alábbi főbb elemekre bontható le:

A korrupció magvas elemei

Ahhoz, hogy egy magatartás korrupciónak minősüljön, három alapvető feltételnek kell teljesülnie:

a. **Rábízott hatalom vagy pozíció**: A döntéshozónak (legyen az állami tisztviselő, politikus vagy egy magáncég beszerzője) olyan hatásköre, jogosítványa vagy kötelezettsége van, amellyel mások (az állam, a társadalom vagy a cégtulajdonosok) bízták meg.

b. **A kötelezettség megszegése (Visszaélés)**: A döntéshozó a rábízott hatalmat nem a szabályoknak, az objektivitásnak vagy a közérdeknek megfelelően gyakorolja, hanem részrehajlóan, szándékosan manipulálva a folyamatokat.

c. **Jogtalan előny (Haszon)**: A döntéshozó a kötelezettségszegésért cserébe magának vagy egy harmadik félnek (családtag, barát, politikai szövetséges) előnyt realizál. Ez az előny lehet anyagi (készpénz, luxuscikk) vagy nem anyagi természetű (karrierbeli előrelépés, protekció).

A korrupció két fő szintje

i. **Közigazgatási vagy "kis" korrupció (Petty corruption)**: A mindennapi életben, az állampolgárok és az alacsonyabb szintű tisztviselők között zajló visszaélések (pl. hálapénz az egészségügyben, kenőpénz a rendőrnek vagy az engedélyeztetési ügyintézőnek a folyamatok felgyorsításáért).

ii. **Politikai vagy "nagy" korrupció (Grand corruption)**: A kormányzati vagy nagypolitikai szinten zajló visszaélések, ahol a politikai elit tagjai a jogalkotást vagy a nagyszabású állami közbeszerzéseket, privatizációkat manipulálják a saját holdudvaruk gazdagodása érdekében (pl. rendszerszintű járadékvadászat, államfoglyul ejtés).

Jogi definíció kontra szociológiai definíció

- **Büntetőjogi megközelítés**: A büntetőjog (így a magyar Büntető Törvénykönyv is) nem egyetlen, elvont fogalomként bünteti a korrupciót, hanem konkrét **korrupciós bűncselekményeken** keresztül

határozza meg (pl. hivatali vesztegetés, gazdasági vesztegetés, befolyással üzérkedés). A jog szempontjából a korrupció mindig egy jogszabályba ütköző, büntetendő magatartás.

- **Szociológiai és etikai megközelítés**: Ez a megközelítés sokkal tágabb. Ide sorolja azokat a magatartásokat is, amelyek formálisan, "papíron" talán törvényesek (mert a politikai hatalom úgy alakította át a jogszabályokat, hogy a saját köreit hozza helyzetbe – ez a legális korrupció), de erkölcsileg, társadalmilag és a tiszta közélet elvei szerint egyértelműen korrupciónak minősülnek (pl. nepotizmus, urambátyám-rendszer, klientelizmus).

*A **nepotizmus** (a latin nepos, azaz „unoka" vagy „unokaöcs" szóból) a korrupció egyik jellegzetes formája, amely a **családtagok, rokonok vagy közeli barátok érdemtelen előnyben részesítését** jelenti a munkahelyi pozíciók elosztása, az előléptetések, a hivatali előnyök vagy az állami és üzleti szerződések odaítélése során [transparency_international].*

*A **nepotizmus** lényege, hogy a kiválasztás alapja **nem a szakmai alkalmasság, a tudás vagy a teljesítmény (meritokrácia)**, hanem kizárólag a rokoni vagy személyes kötelék.*

1. A fogalom eredete

*A kifejezés a középkori és reneszánsz katolikus egyházi gyakorlatból ered. Mivel a pápáknak és főpapoknak a celibátus miatt nem lehetett törvényes gyermekük, a saját **unokaöccseiknek** (nipote) adományoztak bíborosi kalapot, magas egyházi méltóságokat és jövedelmező birtokokat, hogy biztosítsák a család befolyását és vagyonát.*

2. Hol fordul elő a nepotizmus?

- ***A közszférában (állami szinten)**: Amikor politikusok vagy állami tisztviselők a rokonaikat nevezik ki minisztériumi pozíciókra, tanácsadói székekbe, vagy az ő cégeiknek játszanak át állami pályázatokat és közbeszerzéseket. (Ezt a köznyelv gyakran „urambátyám-rendszernek" vagy klientelizmusnak is nevezi).*
- ***A magánszférában (cégeknél)**: Családi vállalkozásoknál természetes és legális, hogy a tulajdonos a gyermekeire hagyja a vezetést. Problémává akkor válik, ha egy tőzsdén jegyzett, nagyvállalati környezetben a menedzsment a felkészületlen családtagokat ülteti a kulcspozíciókba, ezzel károsítva a részvényeseket és elvéve a motivációt a tehetséges alkalmazottaktól.*

3. Miért káros a társadalomra és a gazdaságra?

- ***Kontraszelekciót okoz**: Nem a legalkalmasabb és legokosabb szakemberek kerülnek a döntéshozói pozíciókba, ami rossz döntésekhez, a hatékonyság csökkenéséhez és az állami/cégi működés romlásához vezet.*
- ***Rombolja a morált**: Elveszi a munkavállalók motivációját, hiszen látják, hogy kemény munkával és tehetséggel sem lehet előrelépni a „családi hálóval" szemben. Ez gyakran agyelszíváshoz (brain drain) vezet.*
- ***Errodálja a közbizalmat**: Az állampolgárok elveszítik a hitüket az intézmények igazságosságában és az esélyegyenlőségben.*

4. Büntetőjogi megítélése a magyar jogban

*Maga a „nepotizmus" szó – a korrupcióhoz hasonlóan – egy szociológiai és politológiai fogalom, **a magyar Büntető Törvénykönyvben nem szerepel ilyen nevű bűncselekmény**. Azonban a nepotista magatartás a gyakorlatban súlyos bűncselekményeket valósíthat meg:*

- *Ha egy állami tisztviselő azért szegi meg a szabályokat, hogy a rokonát pozícióba hozza, **hivatali visszaélést** követ el.*
- *Ha a rokon cégével túlárazott szerződést köt, az államot/céget megkárosítva, az **hűtlen kezelésnek** minősül.*

*A **klientelizmus** (vagy politikai patronázs) egy olyan társadalmi és politikai kapcsolatrendszer, amelyben a hatalom birtokosai (patrónusok) közjavakat, állami forrásokat, kinevezéseket vagy előnyöket juttatnak a velük lojális egyéneknek vagy csoportoknak (klienseknek) cserébe hűségért, politikai támogatásért vagy szavazatokért.*

Főbb jellemzői:

- ***Kölcsönös függőség**: A patrónus biztosítja a forrásokat vagy a védelmet, a kliens pedig választási támogatással, munkával vagy politikai engedelmességgel fizet érte.*
- ***Informális hálózatok**: Gyakran nem hivatalos, féllegális vagy illegális csatornákon keresztül működik, megkerülve a formális, érdemeken alapuló rendszereket.*
- ***Gazdasági torzulás**: Az erőforrásokat és a pozíciókat nem a szakmai teljesítmény, a minőség vagy a versenyképesség alapján osztják el, hanem személyes vagy pártkapcsolatok szerint.*
- ***Kegyosztás**: Szorosan rokon fogalmai a nepotizmus (rokonok helyzetbe hozása), a protekcionizmus és a cronyism (barátok előnyben részesítése).*

Nemzetközi szervezetek definíciói

- **Transparency International**: "A rábízott hatalommal való visszaélés magánhaszon szerzése érdekében." (Ez a legtöbbet idézett, univerzális definíció).
- **Világbank (World Bank)**: "A közhatalommal való visszaélés magánhaszon szerzése céljából." (Ez a meghatározás kifejezetten a közszférára fókuszál).

A korrupció bűncselekmény

A magyar jogrendszerben nincs olyan, hogy „korrupciós szabálysértés”, a korrupciós cselekmények bűncselekménynek minősülnek.

A jogalkotó a korrupció minden formáját – a súlyára való tekintettel – olyan súlyos társadalomra veszélyességgel ruházta fel, amely nem maradhat a szabálysértési hatóságok (pl. kormányhivatalok, rendőrség) hatáskörében. Emiatt a korrupciós magatartásokat a Büntető Törvénykönyv szabályozza, és azokban kizárólag a bíróság dönthet.

Miért nincs korrupciós szabálysértés?

i. **Nincs értékhatár**: Sok vagyon elleni cselekménynél (pl. lopás, csalás, rongálás) létezik egy 50 000 forintos határ. Ha az okozott kár vagy az ellopott dolog értéke ez alatt van, az *szabálysértés*, ha felette, az *bűncselekmény*. **A korrupció esetében ez a határ nem létezik.** Ha egy hivatalos személy akár csak 2000 forint kenőpénzt vagy egy 500 forintos kávét fogad el azért, hogy előnyben részesítsen valakit, az értékétől függetlenül **hivatali vesztegetés elfogadása bűncselekménynek** minősül, amiért börtönbüntetés jár.

ii. **A védett jogi tárgy**: A szabálysértések kisebb súlyú jogsértések (pl. tilosban parkolás, csendháborítás, kisebb bolti lopás). A korrupció viszont nem csupán anyagi kárt okoz, hanem a **közélet tisztaságát, a közhivatalokba vetett bizalmat és a piaci verseny integritását** rombolja. Ezt a jogrendszer kiemelten védi, így a megtorlása mindig büntetőjogi eszközökkel történik.

iii. Ha korrupció (vesztegetés, befolyással üzérkedés, hivatali visszaélés) gyanúja merül fel, a hatóságok **soha nem indítanak szabálysértési eljárást**, hanem az ügy azonnal a **Nyomozó Ügyészségre** vagy a rendőrség **Gazdaságvédelmi osztályára** kerül, mint kiemelt bűncselekmény.

Vannak-e nem büntetőjogi következményei a korrupciós magatartásnak?

Bár szabálysértési eljárás nincs, a büntetőeljárás mellett vagy azt megelőzően az alábbi **nem büntetőjogi szankciók** érhetik az elkövetőt:

- **Fegyelmi felelősségre vonás**: Közszolgálati, kormánytisztviselői vagy munkajogi jogviszony azonnali hatályú megszüntetése (kirúgás), a végkielégítés és egyéb juttatások elvesztése.
- **Közigazgatási és etikai vizsgálatok**: Az állami szerveknél végzett belső integritási vizsgálatok vagy a Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) által végzett megbízhatósági vizsgálatok, amelyek célja a korrupt tisztviselők kiszűrése (ha megbukik a teszten, automatikusan indul a büntetőeljárás).

2. Korrupciós bűncselekmények a Btk. szerint

A kifejezetten korrupciós bűncselekmények a magyar Büntető Törvénykönyv (Btk.) nevesítve, önálló fejezetben, a XXVII. fejezetében szabályozza.

A törvény éles különbséget tesz a hivatalos (állami) szférát és a gazdasági (magán) szférát érintő korrupció között, valamint aszerint is, hogy az elkövető a kenőpénzt adja (aktív vesztegetés) vagy kapja (passzív vesztegetés).

A Btk. szerint az alábbi bűncselekmények minősülnek korrupciós bűncselekménynek:

2.1. Vesztegetés (Btk. 290. §) – Aktív gazdasági vesztegetés

Aki gazdálkodó szervezet (magáncég, alapítvány, egyesület) részére vagy érdekében dolgozó személynek (pl. beszerzőnek, igazgatónak) azért ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje.

2.2. Vesztegetés **elfogadása** (Btk. 291. §) – Passzív gazdasági vesztegetés

Aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy a neki nyújtott/ígért előnyt elfogadja (pl. a magáncég beszerzője pénzt fogad el a beszállítótól).

2.3. Vesztegetés hivatalos eljárásban (Btk. 293. §) – Aktív hivatali vesztegetés

Aki hivatalos személynek (pl. rendőrnek, NAV-ellenőrnek, minisztériumi tisztviselőnek, bírónak) vagy külföldi hivatalos személynek a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt ad vagy ígér. Súlyosabb, ha a tisztviselőt a hivatali kötelességének megszegésére akarják rávenni. Megjegyzés: a közbeszerzés gazdasági tevékenység és nem közhatalom gyakorlása. Hivatalos eljárások például: Adóellenőrzés lefolytatása, nyomozás, bírósági tárgyalás, építési engedély kiadása, szabálysértési bírság kiszabása, vagy egy önkormányzati képviselő-testület hatósági döntése (egy ingatlan értékesítése gazdasági tevékenység).

2.4. Vesztegetés **elfogadása** hivatalos eljárásban (Btk. 294. §) – Passzív hivatali vesztegetés

A hivatalos személy vagy külföldi hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, az előnyt vagy annak ígéretét elfogadja, illetve a jogtalan előny elvitelébe beleegyezik. Ez az egyik legsúlyosabban büntetett korrupciós forma.

2.5. Vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 295. §)

Kifejezetten az igazságszolgáltatás tisztaságát védő tényállás. Ide tartozik, ha valaki a bírósági vagy hatósági eljárásban tanút, szakértőt, tolmácsot vagy védőt veszteget meg (aktív = másnak jogtalan előnyt ad vagy ígér), azért, hogy törvényes jogait ne gyakorolja, vagy kötelezettségeit ne teljesítse (például hamis tanúzást vagy hamis szakvéleményt adjanak le).

2.6. Vesztegetés **elfogadása** bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 296. §)

Kifejezetten az igazságszolgáltatás tisztaságát védő tényállás. Ide tartozik, ha a bírósági vagy hatósági eljárásban valaki, például tanú, szakértő, tolmács vagy védő jogtalan előnyt fogadnak el (passzív = jogtalan előnyt kér, vagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személy által kért vagy harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért) azért, hogy törvényes jogait ne gyakorolja, vagy kötelezettségeit ne teljesítse.

Amikor a korrupció közvetítőn keresztül valósul meg, vagy a tisztviselőhöz való hozzáférést bocsátják áruba:

2.7. Befolyással üzérkedés (Btk. 299. §)

Aki arra hivatkozva, hogy hivatalos személyt befolyásol, a maga vagy más számára jogtalan előnyt kér, vagy a jogtalan előnyt, vagy annak ígéretét elfogadja. Példa: Valaki pénzt kér/elfogad egy vállalkozótól azzal az ígérettel, hogy „bejárása van a polgármesterhez és elintézi a pályázatot". A bűncselekmény akkor is megvalósul, ha az elkövető valójában nem is ismeri a tisztviselőt, csak hazudott a befolyásáról.

2.8. Befolyás vásárlása (Btk. 298. §)

A befolyással üzérkedés aktív oldala. Az követi el, aki a hivatalos személy befolyásolására hivatkozó személynek jogtalan előnyt ad vagy ígér. Példa: Valaki pénzt ígér/ad egy személynek, aki azt ajánlja, hogy „bejárása van a polgármesterhez és elintézi a pályázatot". A bűncselekmény akkor is megvalósul, ha az a másik személy valójában nem is ismeri a tisztviselőt, csak hazudott a befolyásáról.

2.9. Korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása (Btk. 300. §)

A hivatalos személyt feljelentési kötelezettség terheli. A törvény bünteti azt a hivatalos személyt, aki e minőségében hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy még le nem leplezett 2.1-2.8 pontok szerinti (Btk. 290-300. §) bűncselekményt terveznek vagy követtek el, de ezt nem jelenti fel haladéktalanul a hatóságoknak. Kötelességszegés a kötelességnek előny adásához kötött teljesítése is. **Az elkövető hozzátartozója nem bűntethető.**

2.10. Korrupciós bűncselekmények (Btk. 290-300. §) elévülése

A korrupciós bűncselekmények NEM az általános elévülési szabály (büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább öt év) szerint évülnek el. A 2.1-2.8 pontok szerinti (Btk. 290-300. §) **korrupciós bűncselekmények büntethetősége egyarányt tizenkét év elteltével évülnek el**. Megjegyzés: 2017. szeptember 28-án lépett hatályba a 2017. évi CVI. törvény, amely egységesen 12 évre emelte fel a korrupciós bűncselekmények elévülési idejét. Ezt megelőzően az elévülésre a fenti általános szabály vonatkozott.

A fenti 2. pont alatti korrupciós bűncselekmények esetében a védett jogi tárgy:

a. A hivatalos (állami) szférát érintő korrupció védett jogi tárgya (2.3-2.9)

- A **közélet tisztasága**, a **közhatalmi, állami és igazságszolgáltatási szervek törvényes, részrehajlástól mentes és befolyásolásmentes működése**, valamint az ezen intézmények iránti **közbizalom**,
- **A működés objektivitása**: A jognak azt a társadalmi érdeket kell megvédenie, hogy a hivatalos személyek (rendőrök, bírák, tisztviselők) a döntéseiket kizárólag a jogszabályok és a szakmai szempontok alapján hozzák meg, nem pedig anyagi vagy egyéb jogtalan előnyök (kenőpénzek) hatására,
- **Az állampolgárok bizalma**: Ha a társadalom azt látja, hogy a hivatalos eljárásokban a döntések megvásárolhatók, az államapparátusba vetett alapvető bizalom omlik össze, ami az állam működését veszélyezteti.

b. A gazdasági (magán) szférát érintő korrupció védett jogi tárgya (2.1-2.2)

- **A gazdasági élet tisztasága, a tisztességes piaci verseny integritása, valamint a gazdálkodó szervezetek (cégek, alapítványok) belső rendje és hűségkötelezettsége**,
- **A piaci verseny védelme**: A gazdasági korrupció torzítja a piacot. A védett jogi tárgy itt az az érdek, hogy a gazdasági versenyben a jobb minőség, a jobb ár és a valós teljesítmény döntsön (meritokrácia), ne pedig az, hogy melyik beszállító adott értékesebb ajándékot a beszerzési menedzsernek,
- **A tulajdonosi érdekek (hűségkötelezettség)**: A cég tulajdonosainak joga van elvárni, hogy az alkalmazottjaik (beszerzők, igazgatók) a cég érdekeit képviseljék. A gazdasági vesztegetés ezt a belső lojalitást rombolja szét önző magánhaszon érdekében.

A fenti 2. pont alatti korrupciós bűncselekményeknek **egyike sem eredmény-bűncselekmény**. Formális, úgynevezett **tiszta magatartási bűncselekmények**:

- A büntethetőséghez nem szükséges, hogy bármilyen külvilági eredmény (pl. vagyoni kár, jogtalan előny tényleges realizálódása, vagy a megvásárolt döntés megszületése) bekövetkezzen.
- Ha a tisztviselő elfogadja a kenőpénzt, de utána végül mégis a törvénynek megfelelően és pártatlanul dönt (vagyis nem csal a vizsgán/tenderen), a vesztegetés elfogadása bűncselekmény ettől függetlenül **teljesen befejezett**. A törvény magát a korrupt alkut és a magatartást rendeli büntetni, mert ez önmagában sérti a közélet tisztaságát (a védett jogi tárgyat).
- **Ha a korrupt alku eredményeként ténylegesen kár is éri a költségvetést vagy a céget, az már egy másik, különálló eredmény-bűncselekményt – például hűtlen kezelést vagy költségvetési csalást – valósít meg, amely bűnhalmazatban fog állni a vesztegetéssel**.

A fenti 2. pont alatti korrupciós bűncselekmények esetében a „jogtalan előny” nemcsak készpénzt jelent. Jogtalan előny lehet bármilyen vagyoni értékű dolog (autó, utazás, üzletrész, fiktív tanácsadói szerződés), de nem anyagi jellegű szívesség is (pl. rokon soron kívüli orvosi ellátása, egyetemi felvétele, előléptetése).

A **korrupciós bűncselekmények súlya**:

- A Btk. szerinti kisebb súlyú bűncselekmények a **vétségek**. Vétséget az követ el, akinek a cselekményét a törvény gondatlanságból is büntetni rendeli (pl. gondatlan közúti baleset okozása), vagy amelyet szándékosan követ el, de a törvény két évig terjedő vagy ennél enyhébb szabadságvesztéssel fenyeget (pl. egy kisebb értékű, 100 000 forintos lopás).
- A súlyosabb bűncselekmények **bűntettek**. Minden olyan szándékosan elkövetett cselekmény bűntett, amelyet a törvény két évi szabadságvesztésnél súlyosabban rendel büntetni (pl. rablás, emberölés, hivatali vesztegetés, vagy a jelentős értékre elkövetett hűtlen kezelés).
- A korrupciós visszaélések a magas büntetési tételeik és szándékos jellegük miatt szinte kivétel nélkül a felső kategóriába, vagyis a **bűntett** kategóriába tartoznak.
- **A kivétel**: Btk. 290. § (6) Aki egészségügyi szolgáltatás nyújtásával összefüggésben egészségügyi dolgozónak, egészségügyben dolgozónak vagy ezekre tekintettel másnak az egészségügyről szóló törvényben meghatározottak szerint jogtalan előnyt ad, vagy ígér (hálapénz, kenőpénz), ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Korrupciós bűncselekmények	Büntetési tétel 0 – 3 év	Büntetési tétel 1 – 5 év	Büntetési tétel 2 – 8 év	Büntetési tétel 5 – 10 év
2.1. Vesztegetés (Btk. 290. §)	alapeset	ha gazdálkodó szervezet részére/érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személlyel kapcsolatban követik el, vagy ha **bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el**	ha gazdálkodó szervezet részére/érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személlyel kapcsolatban követik el, **ÉS** ha **bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el**	--
2.2. Vesztegetés elfogadása (Btk. 291. §)	alapeset	ha az elkövető gazdálkodó szervezet részére/érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személy vagy ha a kötelességét is megszegi	ha az elkövető ….. önálló intézkedésre jogosult személy **ÉS** ha a kötelességét is megszegi vagy ha **bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el**	ha az elkövető ….. önálló intézkedésre jogosult személy **ÉS** ha a kötelességét is megszegi **ÉS** ha **bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el**
2.3. Vesztegetés hivatalos eljárásban (Btk. 293. §)	alapeset	ha az előnyt azért ígéri, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével visszaéljen vagy ha **bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el**	ha az előnyt azért ígéri, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével visszaéljen **ÉS** ha **bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el**	--
2.4. Vesztegetés elfogadása hivatalos eljárásban (Btk. 294. §)	--	**alapeset**	ha vezető beosztású hivatalos személy követi el, vagy ha hivatali kötelességét megszegi, vagy hatáskörét túllépi, vagy helyzetével visszaél, vagy **bűnszövetségben vagy üzletszerűen követi el.**	ha vezető beosztású hivatalos személy követi el, **ÉS** ha hivatali kötelességét megszegi, vagy hatáskörét túllépi, vagy helyzetével visszaél, vagy **bűnszövetségben vagy üzletszerűen követi el.**
2.5. Vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 295. §)	alapeset	--	--	--
2.6. Vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 296. §)	--	**alapeset**	--	--
2.7. Befolyás vásárlása (Btk. 298. §)*	alapeset	--	--	--
2.8. Befolyással üzérkedés (Btk. 299. §)	--	**alapeset**	ha azt állítja / látszatot kelti, hogy hivatalos személyt veszteget, vagy ha hivatalos személynek adja ki magát, vagy ha üzletszerűen követi el	--
2.9. Korrupciós bűncs. feljelentésének elmulasztása (Btk. 300. §)	alapeset	--	--	--

*A bűnszövetség megkülönböztetentő a bűnszervezettől. Részletesen a **8. Bűnszervezet** című fejezetben.*

A bíróság a főbüntetés mellett általában mellékbüntetést is elrendel: pl. Vagyonelkobzás, hivatástól való eltiltás, közügyektől való eltiltás.

A fenti 2. pont alatti korrupciós bűncselekményeknek **kizárólag szándékos alakzatuk van**, gondatlan formában nem követhetők el.

A korrupció fogalmilag kizárja a gondatlanságot. Nem lehet "véletlenül" vagy "figyelmetlenségből" kenőpénzt kérni, felajánlani, elfogadni, vagy valakinek a hivatali befolyásával üzérkedni. Az elkövetőnek tudatában kell lennie annak, hogy jogtalan előnyt ad vagy kér, és a cselekményét kifejezetten a döntéshozatal befolyásolása érdekében teszi. Ha hiányzik a szándékosság (pl. az elkövető jóhiszeműen azt hitte, egy legális hatósági díjat vagy piaci szolgáltatást fizet ki), a bűncselekmény nem valósul meg.

Kivétel:

A 2.3 szerinti hivatali vesztegetés esetén a törvény **nem csak az elkövetőt**, hanem a gazdálkodó szervezet passzív **vezetőjét, felügyeletre, illetve ellenőrzésre feljogosított személyt is büntetni rendeli**, ha az elkövetés a gazdálkodó szervezet érdekében történt és ellenőrzési kötelezettségét elmulasztotta, ami a bűncselekmény elkövetését megakadályozhatta volna. A vezető, az ellenőrzésre, vagy a felügyeletre feljogosított személy:

- Eshetőleges szándék esetén: bűntettet követ el, 0-3 évig terjedő szabadságvesztés
  megjegyzés: egyenes szándék estén fennállhat bűnrészesség / bűnsegédi elkövetés
- Gondatlan elkövetés esetén: **vétséget** követ el, 0-2 évig terjedő szabadságvesztés
  nem az elkövető, hanem az a személy esetében, akinek a kötelezettsége megfelelő teljesítése esetén a bűncselekményt megakadályozhatta volna, a gondatlansági alakzat kivételesen nem kizárt!

Ha az elkövető a 2.7 vagy a 2.8 szerinti cselekménnyel (arra hivatkozik, hogy ...) nem hivatalos, hanem gazdálkodó szervezet részére tevékenységet végző személyt befolyásol, akkor **vétséget** követ el és 0-2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő (alapeset).

3. Mentesülés - enyhítés

A magyar büntetőjog és a nyomozati valóság találkozásánál a korrupciós és kapcsolódó bűncselekmények elbírálása egy rendkívül kíméletlen, stratégiai játszma. Amikor a hatóságok látókörébe kerül egy vesztegetési ügy, a törvénykönyv száraz paragrafusai mögött azonnal beindul egy kőkemény gépezet, amelynek egyetlen célja a titkos paktumok szétverése.

Ebben a játszmában a gyanúsítottak előtt elméletben és gyakorlatban két teljesen eltérő, mégis gyakran összefonódó menekülőút nyílhat meg: a jogszabály által biztosított **büntethetőség korlátozása** (korábban a mentesülés) és a nyomozati taktika csúcsát jelentő **vádalku**. Bár a köznyelv a kettőt gyakran mossa össze, jogi természetük, működési mechanizmusuk és a gyakorlati elérhetőségük között szakadéknyi különbség van.

Kizárólag a korrupciós bűncselekményeknél a „feltétel nélküli mentesülés” (pontos jogi nevén: büntethetőséget megszüntető ok, „nem büntethető az...”) korábban létezett a magyar büntetőjogban. Ez azt jelentette, hogy ha valaki vesztegetést követett el (például csúszópénzt adott, vagy kapott), de azelőtt önként feljelentette magát a hatóságnál, hogy az a hatóság tudomására jutott volna, automatikusan mentesülhetett

a büntethetőség alól. Ez a jogintézmény egyfajta „menekülőút”, amelyet a jogalkotó azért hozott létre, hogy megtörje a korrupciós láncokat, és motiválja a résztvevőket a rejtett bűncselekmények leleplezésére.

Ez a kedvezmény két lépcsőben került ki a jogrendszerből:

1. **A 2011. évi módosítás elött** (1978. évi IV. törvény – régi Btk.):
   A feltétel nélküli mentesülés (az önkéntes feljelentés utáni kötelező felmentés) mindkét oldalon – a passzív és az aktív oldalon is – teljes joggal létezett a magyar büntetőjogban a következők szerint.
   Még az a hivatalos személy (pl. rendőr, vámtiszt, ügyintéző) is büntethetetlenné válhatott, aki elfogadta a csúszópénzt, feltéve, hogy utólag ő jelentette fel a vesztegetőt. A feltétel nélküli mentesülésnek három rendkívül szigorú feltétele volt (régi Btk. 255/A. §):
   - ha a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak – elsőként – bejelenti. (Az egyik feltétel, hogy még mielőtt nyomozás elkezdődött volna, a másik feltétel, hogy még azelőtt, hogy a másik fél jelentette volna be. Azaz mindkét oldal nem mentesülhetett egyszerre, csak az, aki elsőként tett bejelentést.)
   - és a passzív oldal a kapott jogtalan vagyoni előnyt a hatóságnak átadja. (Az aktív oldal bejelentőnél ennek nem volt jelentősége, ha a vagyoni előny már átadásra került.)
   - és az elkövetés körülményeit feltárja.

2. **2011-ben** a jogalkotó a 2011. évi CL. törvénnyel (régi Btk. módosítása) eltörölte a feltétel nélküli mentesülést a hivatali (passzív) oldalon arra az esetre, ha hivatalos személy (pl. rendőr, tisztviselő) fogadott el kenőpénzt, majd utólag meggondolta magát. Az aktív oldalon (a vesztegetőnél) még teljes és feltétel nélküli büntethetőséget megszüntető okként megmaradt az önkéntes feljelentés. Ezzel a jogalkotó a korrupciós láncok megszakítását és a passzív (kenőpénzt elfogadó) oldal lebuktatását kívánta ösztönzi. Ha egy állami hivatalnok korrumpálódik, az önmagában akkora morális sérelem a közélet tisztaságára nézve, hogy őt utólagos megbánás és feldobás útján már nem illeti meg az automatikus felmentés.
   Ezzel egyszerre az aktív oldalon is leszűkítették a kedvezmény lehetőségét úgy, hogy csak akkor kapott mentességet az, aki a pénzt adta, ha igazolta, hogy a korrupt tisztviselő kérte/kikényszerítette (kezdeményezte) a pénzt. (2011 előtt még nem volt feltétel, hogy a hivatalos személy kezdeményezze a vesztegetést. Bárki, aki saját ötletéből vagy ráutaló magatartással vesztegetett meg egy tisztviselőt, utólagos önkéntes feljelentéssel, ha meggondolta magát vagy megijedt, még mielőtt a rendőrség rájött volna, teljesen tisztára moshatta magát.)

3. **Véglegesen 2013. július 1-jével került ki a Btk.-ból**, az új Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) hatályba lépésével. Az automatikus mentesülés teljesen megszűnt; a feljelentővel szemben is eljárás indul, és legfeljebb csak enyhébb büntetést kaphat a bíróság mérlegelése alapján. A hatályos magyar Btk. egyetlen korrupciós paragrafusnál sem tartalmaz automatikus, feltétel nélküli büntethetőséget kizáró okot.
   A hatályos Btk. szerint a mentesülés feltételes, - „büntetése korlátlanul enyhíthető” vagy „a büntetés kiszabása mellőzhető” - ami azt jelenti, hogy a végső szó minden esetben a bíró mérlegelési jogkörében marad. A törvény egyfajta „piaci ajánlatot” tesz az elkövetőnek: ha időben, önként és teljeskörűen feltárja a cselekményt a hatóság előtt – mielőtt az a rendőrség vagy ügyészség tudomására jutott volna –, akkor a bíróság a büntetés kiszabásakor ezt a rendkívüli kedvezményt alkalmazni fogja. Ez a lehetőség azonban

szinte kizárólag a kiszolgáltatottabb helyzetben lévő, vagy a felderítést aktívan segítő oldalt jutalmazza az alábbi feltételekkel:

- ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti,
- ha a passzív elkövető a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét a hatóságnak átadja,
- és az elkövetés körülményeit feltárja

Fontos megjegyezni, hogy ez a kedvezmény nem alkalmazható, ha a bűncselekményt bűnszervezetben követik el.

Lényeges különbségek:

Szempont	**"Mentesülés" (Büntethetőség megszűnése)**	**Korlátlan enyhítés**	**Különös méltánylást érdemlő eset (Mellőzhetőség)**
Lényege	Nem büntethető az illető.	A törvényi minimum alá lehet menni, akár szabadságvesztés helyett pénzbírságot adni.	A büntetés kiszabását a bíróság teljesen mellőzi (pl. csak megrovást alkalmaz).
Alkalmazása	**Köteles** a bíróság alkalmazni, ha a feltételek fennállnak.	A bíróság **mérlegelési jogköre** (lehetőség, de nem kötelezettség).	A bíróság **ritka, kivételes mérlegelési jogköre**.
Tipikus oka	Időben megtett önkéntes, feltáró vallomás	*Függ az eset összes körülményétől*	*Függ az eset összes körülményétől*
Erkölcsi bizonyítvány	Tiszta marad (nincs elítélés)	Bejegyzett elítélt lesz, de enyhe büntetéssel.	Bejegyzett elítélt lesz, de büntetés nélkül.

Mindkét esetben a bíró mérlegelési jogkörébe tartozik az enyhítés vagy a mellőzés, a bírósági gyakorlatban drámai különbség van aközött, hogyan kezelik a passzív (a kenőpénzt elfogadó) és az aktív (a kenőpénzt adó) felet.

A lényegi különbség a bírói gyakorlatban: A „Rendszer Tisztítása" a cél.

A gyakorlatban a nyomozó hatóságok (főként a Központi Nyomozó Főügyészség) és a bíróságok nem egyformán tekintenek a korrupció két oldalára.

1. A passzív eset (Aki kapja/kéri):

A korlátlan enyhítést vagy mellőzést szinte nem alkalmazzák soha.

- **A passzív oldal a rendszer ellensége**.
- Ha egy állami tisztviselő (közhivatalnok, rendőr, NAV-ellenőr) vagy egy magáncég beszerzési döntéshozója kenőpénzt fogad el vagy kér, a jogállam működésébe vetett hitet veri szét. A bírósági gyakorlat velük szemben **zéró toleranciát** alkalmaz. A bíróságok a mérlegelési jogkörükben velük szemben szinte soha nem alkalmazzák a korlátlan enyhítést vagy a mellőzést. **Itt a cél a példastatuálás és az elrettentés.**
- **A bizalom elárulása**: A passzív elkövető az, aki a pozíciójával, a rábízott közhatalommal vagy a tulajdonosok belé vetett bizalmával élt vissza. A társadalomra való veszélyessége a bíróság szemében kimagasló.
- **Generális prevenció**: A bíróságoknak az ítéletekkel azt az üzenetet kell közvetíteniük a társadalom felé, hogy a pozícióban lévők korrupciója elfogadhatatlan. Ha egy korrupt tisztviselőt a bíróság „méltányosságból" futni hagyna, az teljesen aláásná a jogállamba vetett hitet.

- **A gyakorlatban**: A passzív oldalon a feltáró vallomás vagy a megbánás legfeljebb arra elég, hogy a törvényi büntetési tétel (pl. 2-től 8 évig terjedő szabadságvesztés) középértéke helyett a minimumhoz közeli éveket szabjanak ki, de a letöltendő börtönt vagy a súlyos büntetést szinte képtelenség elkerülni.

2. Az aktív oldal (Aki adja):

A korlátlan enyhítést vagy mellőzést gyakran, szinte mindig alkalmazzák.

- **Az aktív oldal a felderítés kulcsa**.
- A vesztegető (vállalkozó, vagy egyéb magánszemély) a rendszer szemében gyakran csak egy „eszköz" vagy egy „áldozat", akin keresztül el lehet jutni a nagykutyákhoz. Mivel a korrupció zárt ajtók mögött zajlik, a hatóságnak muszáj motiválnia az aktív felet. Ezért van az, hogy ha az aktív fél beszél, a bíróság a gyakorlatban szinte mindig megadja a maximális kedvezményt (mellőzi a büntetést vagy jelképes pénzbüntetésre enyhíti), mert ha nem tenné, a jövőben senki nem merne vallomást tenni a korrupt hivatalnokok ellen.
- **A korrupciós lánc megtörése**: A korrupció egy rejtett, konspiratív bűncselekmény, amit külső eszközökkel (lehallgatás nélkül) rendkívül nehéz bizonyítani. Az államnak elemi érdeke, hogy az egyik felet rábírja a paktum felrúgására.
- **Kényszerhelyzet elismerése**: A gyakorlatban az aktív fél (például egy vállalkozó) sokszor sarokba szorított helyzetben van: ha nem fizet, nem kap munkát, tönkremegy a cége, vagy elgáncsolják a projektjét. A bíróságok elismerik ezt a kiszolgáltatottságot.
- **A „jutalom" logikája**: Ha a bíróságok a teljeskörűen együttműködő, a korrupt tisztviselőt feldobó aktív felet mégis szigorúan megbüntetnék, a jövőben senki sem merne beszélni. A hatóságoknak fel kell mutatniuk a kedvezményt, mint működő alternatívát.
- **A gyakorlatban**: Bár a bíró elvben mondhatná azt, hogy nem enyhít, ha az aktív vesztegető az első perctől kezdve mindent feltár, segít a bizonyítékok (SMS-ek, hangfelvételek, utalások) beszerzésében, a bírói gyakorlatban szinte borítékolható, hogy a büntetését korlátlanul enyhítik (pl. börtön helyett csak pénzbüntetés), vagy a büntetés kiszabását teljesen mellőzik.

A Btk. 2. § (1) bekezdése kimondja, hogy a cselekményt az elkövetése idején hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni (*nullum crimen sine lege*). Ha a bűncselekményt a mentesülési szabály változása előtt követték el, akkor azt az elkövetés idején hatályos régi Btk. szabályai szerint kell elbírálni, és a szerint értékelni az automatikus mentesülés lehetőségét.

4. A nyomozás

A korrupciós (és hivatali) bűncselekmények nyomozása a magyar jogrendszerben egy rendkívül speciális, zárt és szigorúan ellenőrzött folyamat. Mivel a tét hatalmas, és gyakran magas beosztású állami tisztviselők vagy milliárdos cégvezérek az érintettek, a sima rendőrőrsöknek ezekhez az ügyekhez nincs közük.

4.1. A nyomozati gépezet működése

A közhiedelemmel ellentétben a klasszikus Rendőrség (BRFK, vármegyei főkapitányságok) szinte egyáltalán nem nyomoz hivatali korrupciós ügyekben.

A feladatmegosztás:

- **Központi Nyomozó Főügyészség (KNYF)** és a **Regionális Nyomozó Ügyészségek**:
  A törvény szerint a hivatali korrupciós bűncselekmények (2.3-2.9 Btk. 292-300. §) (pl. ha miniszter, államtitkár, bíró, ügyész, rendőr vagy NAV-os fogad el kenőpénzt) nyomozása kizárólagos ügyészségi hatáskör. Az ügyészek vezetik a nyomozást, ők hallgatnak ki, és ők irányítják a folyamatokat.

- **Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda (KR NNI)**: A rendőrség elit egysége csak a tisztán magánszférás, gazdasági korrupció (pl. két magáncég közötti beszerzési csalás, 2.1-2.2 Btk. 290-291. §) és a hűtlen kezelések eseteiben nyomozhat.

- **Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ)**: Ez a belügyminisztériumi szerv a „titkosszolgálat a hatóságon belül". Nem klasszikus nyomozó hatóság, feladata a kormánytisztviselők, rendőrök, NAV-osok és büntetés-végrehajtási dolgozók monitorozása („belső ellenőrzés"), megbízhatósági vizsgálata. Ha korrupciót észlelnek, az ügyet azonnal átadják az Ügyészségnek (KNYF).

A feljelentés:

- Bárki tehet feljelentést. Magánszemély, sértett cég tulajdonosa, de akár egy névtelen bejelentő is (visszaélés-bejelentési rendszereken keresztül). Külön kiemelendő, hogy a hivatalos személyeknek törvényi kötelezettségük feljelentést tenni, ha korrupcióról szereznek tudomást (Btk. 300. §).

- Hivatalos személyt érintő korrupció gyanúja esetén **közvetlenül a Központi Nyomozó Főügyészségre** (vagy az illetékes regionális nyomozó ügyészségre) érdemes fordulni. Ha valaki tévedésből a sima rendőrségen teszi meg a feljelentést, a rendőrség köteles azt érdemi vizsgálat nélkül, azonnal továbbítani az Ügyészségre. Nem hivatalos személyt érintő korrupciós eseteknél a rendőrségen vagy a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodáján kell feljelentést tenni.

A titkos megfigyelés

- Mivel a korrupció zárt ajtók mögött, készpénzben vagy rejtett előnyök formájában zajlik, titkos megfigyelés (titkos információgyűjtés) nélkül ezek az ügyek szinte felderíthetetlenek.

- **Mikor alkalmazzák?** Már a nyomozás elrendelése előtt, az úgynevezett előkészítő szakaszban, vagy magában a nyomozati szakaszban, ha alapos a gyanú, és a bizonyítékokat más módon nem lehet beszerezni.

- **Mit foglal magában?** Telefonok lehallgatása, e-mailek és titkosított chatalkalmazások monitorozása, lakások/irodák bedrótozása (rejtett kamera és mikrofon), megfigyelt személyek fizikai követése.

- **Ki végzi?** A technikai végrehajtást szinte mindig a Szakszolgálatok (például a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat - NBSZ) vagy az NVSZ operatív tisztjei végzik a nyomozó ügyészség felkérésére. Az ügyész maga nem szerel fel poloskát, ő csak a kapott hang- és képanyagokat elemzi.

- **Ki rendeli el?** (A legfontosabb garanciális szabály):

  1. **Bírói engedélyhez kötött (külső engedély):** A legsúlyosabb alapjogsértésekhez – mint a lakás titkoskutatása, lehallgatás, postai küldemények felbontása – kizárólag a **Fővárosi Törvényszék** erre kijelölt **nyomozási bírója** adhat engedélyt, maximum 90 napra (ami meghosszabbítható).

  2. **Igazságügyi miniszteri engedély**: Bizonyos nemzetbiztonsági vetületű esetekben a miniszter is engedélyezheti.

3. **Ügyészségi/Hatósági jogkör (belső engedély)**: A megfigyelés enyhébb formáit (pl. egy nyilvános helyen történő követés, környezettanulmány) a nyomozást vezető ügyész is elrendelheti bírói engedély nélkül.

- Hogyan csap le a csapda? (A megbánás előtti pillanat)

  A titkos megfigyelés csúcspontja gyakran a tettenérés. Amikor a lehallgatásokból kiderül a kenőpénz átadásának pontos helyszíne és ideje, az NVSZ vagy az Ügyészség kommandósai (akár a TEK bevonásával) a helyszínen ütnek rajta a szereplőkön.

  A táska pénz elfogadásának pillanatában készített videófelvétel és a lehallgatási hanganyagok adják meg azt a jogi és pszichés alapot, amivel a gyanúsítottat bezárják **az előzetes letartóztatásba** – ahonnan, már szinte csak a vádalku jelenthet kiutat.

5. A letartóztatás

A letartóztatás (Előzetes Letartóztatás) - A pszichés nyomásgyakorlás eszköze

Az eljáró hatóságok a korrupciós ügyekben kőkemény taktikát alkalmaznak: az előzetes letartóztatást (ma hivatalos nevén: letartóztatást) szinte kivétel nélkül mindig elrendelik a gyanúsítás után.

- **A hivatalos indok**: A tanúk befolyásolásának, a bizonyítékok eltüntetésének (összebeszélés), a bűnismétlés veszélye. Mivel digitális adatokról, papírokról és személyes kapcsolatokról van szó, a bíróságok azonnal rábólintanak a legszigorúbb kényszerintézkedésre.
- **A gyakorlati hatás**: A letartóztatás az elszigeteléssel és a szabadság elvesztésével egy hatalmas pszichés nyomást helyez a gyanúsítottra. A luxushoz, tárgyalásokhoz és szabadsághoz szokott cégvezetők vagy tisztviselők a rácsok mögött nagyon gyorsan átértékelik a helyzetüket. Ez a nyomás készíti elő a terepet a következő lépésnek: a vádalkunak.

A letartóztatás elrendelése

- **Az elfogást** (rajtaütés vagy beidézés utáni őrizetbe vétel, motozás, a személyes tárgyak (telefon, óra, pénz, öv, cipőfűző) elvétele és letétbe helyezése, DNS-minta vétele (nyálból), ujjlenyomat rögzítése, börtönfotó elkészítése) **és a vizsgálatot** (orvosi és pszichológiai vizsgálat, egészségi állapot és az öngyilkossági hajlam felmérése, első érdemi ügyészségi kihallgatás ügyvéd jelenlétében) **követően** az ügyészség indítványozza a letartóztatást.
- **Az elfogást követő harmadik napon** a gyanúsítottat bilincsben és vezetőszáron átszállítják a nyomozási bíró elé. A bíróság zárt ülésen dönt: ha elrendeli a letartóztatást, a gyanúsított nem megy haza, hanem azonnal átszállítják a Gyűjtőbe (Budapest X. Kozma utca).

A letartóztatást végrehajtó intézményt alapvetően a nyomozást felügyelő ügyészség és a döntést hozó bíróság földrajzi elhelyezkedése határozza meg. A kiemelt korrupciós esetekben a Központi Nyomozó Főügyészség (KNYF) és a Budai Központi Kerületi Bíróság (BKKB) jár el Budapesten. A gyanúsítottakat a bíróság székhelye szerint illetékes megyei/fővárosi BV intézetbe viszik.

- Budapesten ez leggyakrabban a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet valamelyik objektuma:
  - X. Venyige utca vagy
  - V. Nagy Ignác utca vagy
  - I. Gyorskocsi utca,

- vagy a kiemelt ügyeknél alkalmazott Budapesti Fegyház és Börtön (Gyűjtő):
    - X. Kozma utca, ez Magyarország egyik legnagyobb és legszigorúbb büntetés-végrehajtási intézete.

Büntetőeljárási Törvény (Be.) kötelező jelleggel előírja a társtettesek szigorú elkülönítését, nehogy a börtönön belül bármilyen módon kommunikáljanak vagy összehangolják a vallomásaikat. Ha túl sok gyanúsított van egyetlen ügyben, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) dönthet úgy, hogy a szereplőket különböző regionális intézetekbe szórja szét:

- Fővárosi BV Intézet (Nagy Ignác utca)
- Kecskeméti Börtön (Bács-Kiskun Megyei BV Intézet) – fehérgallérosok bázisa
- Váci Fegyház és Börtön

Mivel a letartóztatott jogilag még ártatlannak minősül, a szabályok bizonyos kérdésekben engedékenyebbek, míg a nyomozás biztonsága miatt más területeken szigorúbbak.

Az elhelyezés és kapcsolattartás

A törvény (a büntetés-végrehajtási kódex) rendkívül szigorúan szabályozza az elhelyezést az ártatlanság vélelme és a nyomozás biztonsága miatt:

- **Nem lehetnek együtt elítéltekkel**: A letartóztatottakat szigorúan elkülönítik a már jogerősen elítélt raboktól. Nem kerülhetnek egy cellába olyan személlyel, aki már a büntetését tölti.
- **Együttlét más letartóztatottal:** Alapesetben a letartóztatottakat elhelyezhetik közös cellában más letartóztatottakkal, de van egy fontos szabály: az ugyanabban az ügyben gyanúsított személyek semmiképpen sem kerülhetnek egy cellába, sőt, még a folyosón vagy a sétaudvaron sem találkozhatnak egymással, nehogy egyeztessék a vallomásaikat.
- **Magáncella**: Ha a nyomozás érdekei (például a bizonyítékok megsemmisítésének vagy az összebeszélésnek kiemelkedő a veszélye) megkívánják, vagy ha a fogvatartott biztonsága védelmében indokolt, az ügyészség kezdeményezésére magánzárkában (elkülönítve) is elhelyezhetik a gyanúsítottat.

A letartóztatottak esetében a kapcsolattartást az ügyészség vagy a nyomozási bíró korlátozhatja. Ha fennáll a veszélye, hogy a gyanúsított a családon keresztül üzenne a külvilágnak vagy tanúkat befolyásolna, a látogatást megtilthatják, vagy szigorú ellenőrzés mellett engedélyezik.

Ha engedélyezett, havonta legalább egyszer van lehetőség látogató fogadására (általában 1-2 óra). Ez a Gyűjtő látogatóhelyiségében történik, a legtöbb esetben plexifallal elválasztva, ahol csak beszélgetni lehet, fizikai érintkezés nélkül. A beszélgetést a BV őrei és a nyomozó hatóság képviselői is figyelhetik/felvehetik.

Az ügyvéd kivétel: A védőügyvéddel való kapcsolattartás szent és sérthetetlen, a látogatást nem lehet korlátozni, és az ügyvéddel való beszélgetést nem hallgathatják le a hatóságok.

A letartóztatott fogvatartott kifejezetten jogosult arra, hogy a saját ügyének iratait és a törvénykönyveket a zárkájában tartsa, tanulmányozza és felkészülhessen a védekezésre:

- A saját ügy iratait (Nyomozati anyagok),
- A saját kihallgatásáról készült jegyzőkönyveket,
- A vele szemben közölt gyanúsítás vagy vád szövegét,
- A szakértői véleményeket,
- Illetve azokat a dokumentumokat, amelyekre a letartóztatását alapozták.

Az iratokat vagy a nyomozó hatóság (ügyészség/rendőrség) kézbesíti a börtönbe, vagy a védőügyvédje viszi be papír alapon a beszélőre. A nyomozás korai szakaszában a hatóság bizonyos iratok megismerését ideiglenesen korlátozhatja (például titkos tanúk vallomásait vagy még folyamatban lévő lehallgatások anyagait), nehogy a gyanúsított meghiúsítsa a nyomozást. Amit az ügyvédje megkap, azt a gyanúsított is olvashatja a zárkában.

- Törvénykönyvek és jogi könyvek, Büntető Törvénykönyv, Büntetőeljárási Törvényt,
- Bármilyen más jogi szakkönyvet, kommentárt,
- Börtönkönyvtár: a hatályos jogszabályok, törvénykönyvek, a börtön saját házirendje.

A nyomozó hatóság a gyanúsítottak kihallgatását a börtönön belül, vizsgálati beszélőhelyiségekben vagy kihallgató szobákban bonyolítja le. Ezek egyszerű, biztonsági kamerával felszerelt szobák, egy asztal és néhány székkel. A kihallgatáson jelen van az ügyész (vagy nyomozó), a jegyzőkönyvvezető, a fogvatartott és kötelezően a védőügyvédje is. Videó-kihallgatás: A börtönökben kiépített, zárt láncú távmeghallgató (videó) rendszer, ahol a gyanúsított egy monitor előtt ülve, élő videókapcsolaton keresztül beszélhet a bírósággal vagy az ügyésszel, miközben az ügyvédje mellette ül, vagy a vonal másik végén csatlakozik.

A gyanúsítottnak nem kötelező igazat mondania. Ez a védekezés szabadságának alapjogi része. A gyanúsított akár hazudhat is a saját védelmében, és ezért később sem büntethető meg (hamis tanúzás miatt csak a tanúkat lehet büntetni, a gyanúsítottat nem). Más, ártatlan személyt hamisan nem vádolhat meg bűncselekménnyel (mert az hamis vád bűntette lenne). Lehetősége van a vallomástétel megtagadására (a hallgatás joga).

Napi 1 órás sétaidő, hetente legalább két meleg vizes zuhanyzás illeti a gyanúsítottat.

A letartóztatás időtartama

A letartóztatás időtartamát a bíróság lépcsőzetesen, szigorú kontroll mellett határozza meg a Büntetőeljárási Törvény szabályai alapján:

- **Az első szakasz**: A bíróság első alkalommal legfeljebb 1 hónapra rendelheti el a letartóztatást.
- **Hosszabbítások**: Ha a nyomozás még folyik, az ügyészség indítványára a járásbíróság alkalmanként legfeljebb 3 hónappal, összesen a bűncselekmény elkövetésétől számított **1 évig** hosszabbíthatja meg. Egy év leteltével már csak a Törvényszék vagy Ítélőtábla jogosult újabb 3 hónapos hosszabbításokra.
- **A végső felső határ**: A letartóztatás nem tarthat a végtelenségig. A törvény szerint a vádirat benyújtásáig tartó letartóztatás legfelsőbb határa a bűncselekmény büntetési tételétől függ:
    - Ha a bűncselekmény 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető: **maximum 1 év**.
    - Ha 5 évig terjedővel büntethető: **maximum 2 év**.
    - Ha 10 évig vagy annál súlyosabban büntethető (mint a kiemelt állami hűtlen kezelés vagy korrupció): **maximum 3 év**.
    - Életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntethető bűncselekménynél: **maximum 4 év**.

Ha a vádiratot benyújtják (vagyis az ügy a bírósági szakaszba lép), a határidők újra indulnak, és a letartóztatás az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig is fennmaradhat.

Az óvadék

A letartóztatásban lévő személy és védőügyvédje az első pillanattól kezdve azon dolgozik, hogy a rácsok mögül kijusson. Erre a magyar jogrendszerben a legfőbb eszköz az **óvadék**, amelyet hivatalosan **pénzbeli letétnek** neveznek.

Az óvadék lényege, hogy a gyanúsított egy jelentős összeget helyez letétbe a bíróság számláján, mintegy „zálogként", cserébe azért, hogy szabadlábra kerülhessen.

1. **Az indítvány**: Az védőügyvéd kérelmezi a letartóztatás megszüntetését, és felajánlja az óvadékot.
2. **Az összeg meghatározása**: Nincs fix tarifa. A bíróság a gyanúsított vagyoni helyzete, a bűncselekmény súlya és a kár nagysága alapján határozza meg az összeget. Egy milliárdos esetében a bíróság nem fogad el néhány millió forintot: a kiemelt gazdasági ügyekben százmilliós, sőt esetenként milliárdos forintos óvadékot is megállapíthatnak.
3. **Nem automatikus szabadság**: Az óvadék megfizetése önmagában nem jelent teljes szabadságot. A bíróság szinte minden esetben összeköti az óvadékot a bűnügyi felügyelettel (korábbi nevén házi őrizettel). Ez azt jelenti, hogy a gyanúsított elhagyhatja a börtönt, de a saját otthonába kell hazamennie, a lábára nyomkövető eszközt (lábbilincset) szerelnek, és a házát engedély nélkül nem hagyhatja el.

Mi történik az óvadék összegével?

- **Ha a rab szabálykövető**: Ha az eljárás végéig minden tárgyaláson megjelenik, nem szökik el, és betartja a házi őrizet szabályait, akkor az eljárás végén (akár elítélik, akár felmentik) az óvadék teljes összege visszajár neki (vagy beszámítják a pénzbüntetésbe/bűnügyi költségbe).
- **Ha elszökik**: Ha a gyanúsított megszegi a szabályokat, levágja a nyomkövetőt vagy megpróbál külföldre szökni, az óvadékként letett összeget az állam azonnal és véglegesen elkobozza, őt magát pedig azonnal visszaviszik a börtönbe.
-

6. A vádalku

A nyomozati valóság és a letartóztatás nyomása

A vádalku (hivatalos nevén: *egyezség a bűnösség beismeréséről*) nem a bíróság utólagos mérlegelésén múlik. A vádalku egy előre megkötött, kőkemény szerződés, amit a gyanúsított és az ügyészség köt meg még a bírósági szakasz előtt. Ez a mechanizmus szinte soha nem a szabadlábon védekező elkövetők elegáns tárgyalása; a valóságban a vádalku melegágya a letartóztatás (*előzetes fogvatartás*).

A korrupciós ügyekben a hatóságok szinte automatikusan elrendelik a letartóztatást a szökés, elrejtőzés vagy a bizonyítékok eltüntetésének (összebeszélés) veszélyére hivatkozva. A rácsok mögötti teljes elszigeteltség, a szabadság elvesztése és a bizonytalanság olyan brutális pszichés nyomást gyakorol a gyanúsítottra, amely a legmagabiztosabb cégvezetőket vagy tisztviselőket is gyorsan megtöri. Amikor a gyanúsított szembesül azzal, hogy a külvilágtól el van vágva, és a társa esetleg már mindent elmondott, az ügyészség leteszi az asztalra a vádalku lehetőségét: „Adj neveket és bizonyítékokat a hierarchiában feletted állókról, cserébe garantáljuk, hogy a vádiratban nem kérünk rád letöltendő börtönt." A vádalku tehát egy tranzakció, ahol a gyanúsított információval fizet a szabadságáért.

Együttműködő gyanúsított: A Vádalku, mint végső menekülőút

- Amikor a gyanúsított (általában az aktív vesztegető, vagy a hierarchiában alacsonyabban lévő szereplő) bent ül a letartóztatásban, a hatóság felkínálja a vádalku lehetőségét.
- Ez egy teljesen más és sokkal direktebb út a kedvező elbíráláshoz, mint a sima bírósági méltányosság.
- A gyanúsított teljes körű, feltáró vallomást tesz, és „felfelé" vall: olyan bizonyítékokat és neveket ad át a hatóságnak, amelyekkel nála sokkal súlyosabb, magasabb pozícióban lévő elkövetőket (pl. a kenőpénzt kérő passzív hivatalnokot vagy a hálózat vezetőjét) lehet lebuktatni.
- Cserében az ügyészség a megállapodásban garantálja, hogy a vádiratban egy drasztikusan enyhébb büntetést (pl. letöltendő börtön helyett csak felfüggesztettet vagy pénzbüntetést) fog indítványozni, sőt, bizonyos esetekben az eljárás teljes megszüntetését is vállalhatja Btk. 83. § szerint.
- Ha az egyezség megszületett, a bíróságnak azt jóvá kell hagynia, kivéve, ha az törvénysértő. Így a vádalku révén az elkövető fixen és kiszámíthatóan kapja meg azt a védelmet és kedvezményt, amit a sima mérlegelési jogkörre hagyatkozva nem lenne garancia.

A vádalku az egyetlen kiút **a bűnszervezeti gyanúsított számára.** Ha a bűnszervezet tagja egy jelentősebb bűncselekmény felderítését segíti elő, az ügyészség megszüntetheti a nyomozást vele szemben, vagy a bíróság jelentősen enyhítheti a büntetését, de ez már egy egyedi eljárásjogi megállapodás eredménye, nem automatikus anyagi jogi kedvezmény.

A büntetőpolitika célorientált. A hatóságok a „nagykutyákat" és a korrupt rendszer szinten tartóit (a passzív oldalt) akarják rács mögé dugni. Emiatt a vádalku lehetősége egy végtelenül aszimmetrikus rendszert alkot: az aktív vesztegető (aki a pénzt adja) előtt a kapuk szinte mindig nyitva állnak, míg a passzív vesztegető (aki a pozíciójával visszaélve a pénzt zsebre teszi) előtt a rendszer hermetikusan lezárul.

A vádalku alkalmazhatósága:

Jogszabály	Tényállás	Vádalkú esélye	Gyakorlati működés
Btk. 290. §	Vesztegetés (Aktív gazdasági) Valaki pénzt vagy előnyt ad egy magáncég alkalmazottjának (pl. beszerzőnek).	Kiemelkedően magas	Ha a vesztegető ellen nyomozás indul, szinte azonnal felkínálják a vádalkut. Ha a vesztegető részletes vallomást tesz, átadja a könyvelést és a fiktív számlákat, az ügyészséggel kötött egyezség alapján szinte biztosan elkerüli a börtönt (pénzbüntetés vagy felfüggesztett vár rá).
Btk. 291. §	Vesztegetés elfogadása (Passzív gazdasági) A magáncég alkalmazottja (pl. a beszerző) kéri vagy elfogadja a pénzt.	Alacsony	Az ügyészség alapból nem a passzív, bizalommal visszaélő oldallal akar alkut kötni. Vádalkura csak akkor van esélye, ha „felfelé" vagy „oldalra" tud vallani. Ha a beszerző bizonyítani tudja, hogy a kenőpénzből a magáncég ügyvezető igazgatója vagy tulajdonosa is kapott (tehát rendszerszintű a csalás), az ügyészség hajlandó alkut kötni vele, hogy a cégvezért buktassa le. Legtöbbször a gyanusított a „Végállomás" , akihez a pénz befolyik, aki a döntést saját hatáskörben manipulálja. Mivel a magánszférában felette általában már nincs olyan állami vagy politikai háttérhatalom, amit az ügyészség kiemelten üldözne, a beszerző nem tud „felfelé" vallani. Nincs olyan információja, amiért az ügyészségnek megérné büntetlenséget vagy drasztikus enyhítést adni neki.
Btk. 293. §	Vesztegetés hivatalos eljárásban (Aktív hivatali) Valaki állami tisztviselőt, rendőrt, bírót, NAV tisztviselőt veszteget meg.	Maximális (szinte automatikus).	A KNYF első számú célpontja a korrupt állami tisztviselő. A letartóztatásban azonnal felajánlják az egyezséget. Ha az aktív oldal teljeskörűen feltárja, hogyan és kinek adta a pénzt, az ügyészség a vádalkuban garantálja a büntetésmellőzést vagy a végrehajtás felfüggesztését, hogy a korrupt hivatalnokot rács mögé juttathassa.

Btk. 294. §	Vesztegetés elfogadása hivatalos eljárásban (Passzív) A hivatalos személy (tisztviselő, hatóság tagja) kenőpénzt kér vagy fogad el.	Rendkívül alacsony / Elméleti	A gyanúsított a büntetőpolitika fő célpontja. Egy korrupt hivatalnokkal az ügyészség szinte soha nem köt vádalkut a saját ügyére nézve. Az egyetlen és kizárólagos kivétel, ha a tisztviselő egy nála sokkal magasabb rangú állami vezetőt (pl. államtitkárt, minisztert) tud megnevezni és bizonyítékokkal (hangfelvételekkel) feldobni, akinek a parancsára vagy részére a pénzt gyűjtötte.
Btk. 295. §	Vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban (Aktív) Valaki tanút, szakértőt vagy tolmácsot veszteget meg egy perben a hamis vallomásért.	Közepes	Az ügyészség hajlamos az egyezségre, különösen akkor, ha a hamis tanúzás mögött egy nagyobb bűnszervezet vagy egy dörzsölt ügyvéd állt felbújtóként. A „felbujtó ügyvéd" vagy a „bűnszervezeti főnök" lebuktatása érdekében az aktív vesztegető kaphat vádalkut.
Btk. 296. §	Vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban (Passzív) A tanú vagy szakértő pénzt fogad el a hamis szakvéleményért/vallomásért.	Alacsony	A szakértő vagy tanú az igazságszolgáltatás működését szabotálja. Vádalkura csak akkor van esélye, ha bizonyítani tudja, hogy a perben szereplő nehézsúlyú vádlott (vagy annak védője) közvetlenül kényszerítette vagy szervezetten vásárolta meg a vallomását, ezzel segítve a nagyobb hálózat felszámolását.
Btk. 298. §	Befolyás vásárlása (Aktív) Valaki pénzt fizet egy közvetítőnek, mert az azt ígéri, hogy „elintézi" a hivatalnokot.	Magas	Az ügyészség a közvetítőt (a befolyással üzérkedőt) és a hálózathoz kapcsolódó tényleges hivatalnokokat akarja elkapni. A befolyást vásárló személy a vádalku révén szinte mindig kedvezményt kap, ha bemutatja a közvetítői láncolatot és a kifizetések technikai részleteit.
Btk. 299. §	Befolyással üzérkedés (Passzív) A közvetítő, aki a hivatali kapcsolataira hivatkozva kéri vagy veszi el a pénzt.	Közepes	Ha a befolyással üzérkedő valójában csak hazudott, és nincs is hivatali kapcsolata (csak csaló), kicsi az esélye a vádalkura. Ha viszont valóban volt bejárása a hivatalba, és a vádalku keretében bizonyítani tudja, hogy a pénz egy részét leadta a döntéshozó tisztviselőnek, az ügyészség azonnal megköti vele a szerződést, hogy a ténylegesen korrupt állami hivatalnokot foghassa meg.
Btk. 300. §	Korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása A tényállás lényege: A hivatalos személy tudomást szerez a hivatali vesztegetésről, de elhallgatja.	Speciális / Nagyon magas	Ez egy mulasztásos bűncselekmény. Szinte azonnal felkínálják az egyezséget: ha az elhallgatott korrupciós ügyet most részletesen és bizonyíthatóan feltárja (tehát utólag megteszi a feljelentést és tanúskodik a kollégái ellen), az ügyészség a vádalku keretében minimálisra csökkenti vagy teljesen mellőzi a büntetését.

A **vádalku alkalmazhatóságának** van egy univerzális szabálya: Mindig az kap vádalkut, aki a büntetőjogi hierarchiában veszélytelenebb pozícióból a veszélyesebb felé (felfelé) szolgáltat bizonyítékot. Az aktív oldalak (Btk. 290. §, 293. §, 295. §, 298. §) szinte mindig kapnak lehetőséget, a passzív oldalak (Btk. 291. §, 294. §, 296. §, 299. §) pedig csak és kizárólag akkor, ha náluk is nagyobb, rendszerszintű szereplőket adnak át az ügyészségnek.

7. Egyéb korrupciós jellegű bűncselekmények a Btk. szerint

A büntetőjogi dogmatika és a Btk. szerkezete éles különbséget tesz a szűkebb értelemben vett (tiszta) korrupciós bűncselekmények (amelyeket a Btk. nevesítve a XXVII. fejezetében gyűjt össze) és a tágabb értelemben vett, korrupciós jellegű (kapcsolódó) gazdasági bűncselekmények között.

A korrupció egy komplex jelenség. A korrupcióhoz kapcsolódó bűncselekmények közé soroljuk az összes olyan Btk. tényállást, amely a gyakorlatban a korrupcióhoz, a hivatali és gazdasági visszaélésekhez, vagy a közpénzek jogtalan kijátszásához kapcsolódhat. Ezek a bűncselekmények természetesen megvalósulhatnak korrupció nélkül is, illetve a korrupciós bűncselekményekkel együtt, azokkal bűnhalmazatban.

Hivatali pozícióval való visszaélések (XXVIII. fejezet)

Ezek a magatartások a közhatalom gyakorlásának tisztaságát sértik, és gyakran kapcsolódnak korrupciós célokhoz, de elkövethetők közvetlen kenőpénz nélkül is

3.1. Hivatali visszaélés (Btk. 305. §)

A hivatalos személy azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen (pl. politikai szövetségesek helyzetbe hozása), a hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi vagy a helyzetével visszaél.

Vagyonkezelési és közpénzeket érintő gazdasági jellegű korrupciós magatartások

Ide tartoznak azok a tényállások, ahol a korrupció célja a rábízott közpénzek (állami, önkormányzati javak) vagy céges vagyonok megcsapolása.

3.2. Hűtlen kezelés (Btk. 376. §)

A rábízott idegen vagyon kezelésére kötelezett személy (pl. cégvezető, polgármester, állami vagyonkezelő) szándékos kötelezettségszegéssel vagyoni hátrányt (kárt) okoz a tulajdonosnak. A rábízott idegen vagyonnal való **szándékos visszaélés**, amely vagyoni hátrányt (kárt) okoz. (Klasszikus esete a **túlárazott állami szerződések megkötése**).

3.3. Hanyag kezelés (Btk. 377. §)

A hűtlen kezelés **gondatlan formája** (ha a tisztviselő nem szándékosan játssza át a pénzt, hanem kirívó hanyagságból fakadóan engedi ellopni/elveszni a vagyont).

3.4. Költségvetési csalás (Btk. 396. §)

Állami vagy Európai Uniós támogatások, pályázati pénzek korrupt, nem rendeltetésszerű felhasználása vagy csalással történő megszerzése:

- költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy *költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában* mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tényt elhallgatja,
- költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel kapcsolatos kedvezményt jogtalanul vesz igénybe,
- költségvetésből származó pénzeszközöket a jóváhagyott céltól eltérően használ fel,
- engedély nélkül jövedéki terméket előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,
- előírt elszámolási, számadási, vagy az előírt tájékoztatási kötelezettségének nem vagy hiányosan tesz eleget, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel,

és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.

3.5. Sikkasztás (Btk. 372. §)

A rábízott idegen dolog jogtalan eltulajdonítása, vagy azzal sajátjaként történő rendelkezés a fehérgalléros bűnözés és a visszaosztásos rendszerek - a hűtlen kezeléshez hasonló - másik alapeszköze. Akkor kapcsolódik a korrupcióhoz, ha egy magáncég vagy egy állami vállalat vezetője kenőpénzt akar fizetni egy hivatalos személynek és ezt az összeget úgy teremti elő, hogy a rábízott céges vagy állami vagyont (készpénzt, árut, egyéb eszközöket) sajátjaként eltulajdonítja (ez a sikkasztás), majd az így megszerzett, immár a

könyvelésből kivont, követhetetlen „fekete pénzt” odaadja kenőpénzként a tisztviselőnek (aktív vesztegetés, Btk. 290. § vagy 293. §).

3.6. Gazdasági csalás (Btk. 374. §)

Színlelt gazdasági tevékenység leplezéséhez akár korrupció elkövetésével is rávehetnek belső segítséget arra, hogy a színlelt tevékenységet végző vállalkozó nemlétező teljesítését a befogadó cég belső tisztviselője leigazolja. Ez a gazdasági csalás és a vesztegetés (korrupció) klasszikus bűnhalmazata, de bűnhalmazatban állhat költségvetési csalással, vagy hamis magánokirat felhasználással is. Ez a magatartás is a fehérgalléros bűnözés és a visszaosztásos rendszerek alapeszköze. Fontos eleme a jogtalan haszonszerzés és a vagyoni hátrányt okozása.

3.7. Versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban (Btk. 420. §)

Közbeszerzések irányított manipulálása, a feltételek egy-egy pályázóra szabása, kartellezés, háttéralkuk kötése, a pályázatok irányított testreszabása. Közbeszerzési eljárás, illetve a koncesszióköteles tevékenységre vonatkozóan kiírt nyílt vagy zártkörű pályázat eredményének befolyásolása érdekében az árak, díjak, egyéb szerződéses feltételek rögzítésére vagy a piac felosztására irányuló megállapodást köt, vagy más összehangolt magatartást tanúsít, és ezzel a versenyt korlátozza.

A korrupció elfedését szolgáló magatartások

A korrupcióból származó illegális előny, vagyon elrejtésére vagyont elrejtése hatóságok elől, vagy legalizálására szolgáló cselekmények.

3.8. Pénzmosás (Btk. 399. §)

A korrupcióból származó pénz eredetének eltitkolása, gazdasági folyamatokba történő integrálása.
Az előkészület is bűncselekmény: vétség (0-1 év szabadságvesztés).

3.9. Pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása (Btk. 401. §)

Ha banki, pénzügyi alkalmazottak szemet hunynak a gyanús ügyletek felett.

Dokumentumokkal és adatokkal való visszaélések

A korrupció elfedésére, fiktív teljesítések igazolására használt eszközök.

3.10. Közokirat-hamisítás (Btk. 342. §)

Ha az elkövető hamis hatósági engedélyt, igazolást állít ki, vagy közokirat tartalmát meghamisítja, vagy más által hamisított közokiratot felhasznál, vagy közreműködik abban, hogy valótlan adatot, tényt hamisan foglaljanak közokiratba. Az előkészület is bűncselekmény: vétség (0-1 év szabadságvesztés).

3.11. Közokirat-hamisítás hivatali kötelesség megszegésével (Btk. 343. §)

A tisztviselő, illetve egyéb hivatalos személy a korrupció leplezésére hamis közokiratot készít, közokirat tartalmát meghamisítja, vagy lényeges tényt hamisan foglal közokiratba (például valótlan adatokat vezet be egy hivatalos okiratba, fiktív teljesítést igazol le).

3.12. Hamis magánokirat felhasználása (Btk. 345. §)

Fiktív számlák, valótlan teljesítési igazolások benyújtása a kifizetések érdekében.

Korrupcióhoz kapcsolódó bűncselekmények	Büntetési tétel 0 – 3 év	Büntetési tétel 1 – 5 év	Büntetési tétel 2 – 8 év	Büntetési tétel 5 – 10 év
3.1. Hivatali visszaélés (Btk. 305. §)	alapeset	--	--	--
3.2. Hűtlen kezelés (Btk. 376. §): **alap 0-2 év (vétség)**	ha nagyobb vagyoni hátrány, Vagy ha kisebb és gyám vagy gondnok követi el	ha jelentős vagyoni hátrány, Vagy ha nagyobb és gyám vagy gondnok követi el	különösen nagy vagyoni hátrány / ha jelentős és gyám vagy gondnok követi el	különösen jelentős vagyoni hátrány / ...
3.3. Hanyag kezelés (Btk. 377. §): **alap 0-2 év (vétség)**	ha különösen nagy vagy azt meghaladó vagyoni hátrány	--	--	--
3.4. Költségvetési csalás (Btk. 396. §)	alapeset	ha jelentős vagyoni hátrányt okoz, vagy **bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el**	ha különösen nagy vagyoni hátrányt okoz, vagy **jelentős vagyoni hátrány ÉS bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el**	különös jelentős / **különösen nagy ÉS bűnszövetségben / üzletszerűen követik el**
3.5. Sikkasztás (Btk. 372. §) **alap 0-2 év (vétség)**	ha nagyobb értékre, vagy kisebb értékre **ÉS bűnszövetségben vagy üzletszerűen vagy közveszély helyszínén**, vagy ha védett kulturális javak	ha jelentős értékre, vagy nagyobb értékre **ÉS bűnszövetségben vagy üzletszerűen vagy közveszély helyszínén**, vagy ha idős / fogyatékos sérelm.	ha különösen nagy értékre, vagy jelentős értékre **ÉS bűnszövetségben vagy üzletszerűen vagy közveszély helyszínén**	ha különösen jelentős értékre, / kül. nagy értékre **ÉS bűnszövetségben / üzletszerűen vagy közveszély..**
3.6. Gazdasági csalás (Btk. 374. §) **alap 0-2 év (vétség)**	ha nagyobb vagyoni hátrány, vagy kisebb vagyoni hátrány **ÉS bűnszövetségben vagy üzletszerűen**	ha jelentős vagyoni hátrány, vagy nagyobb vagyoni hátrány **ÉS bűnszövetségben vagy üzletszerűen**	ha különösen nagy vagyon hátrány, vagy jelentős vagyoni hátrány **ÉS bűnszövetségben vagy üzletszerűen**	ha különösen jelentős vagyoni hátrány, vagy kül. nagy vagyoni hátrány **ÉS bűnszövetségben / üzletszerűen**
3.7. Versenyt korlátozó megállapodás (Btk. 420. §) **alap 0-2 év (vétség)**	--	Jelentős érték felett	--	--
3.8. Pénzmosás (Btk. 399. §)	--	0 – 5 év alapeset jelentős értékig	ha különösen nagy értékre / jelentős értékre **ÉS hivatalos személyként vagy üzletszerűen vagy ...**	ha különösen jelentős értékre / kül. nagy értékre **ÉS hivatalos személyként / üzletszerűen ...**
3.9. PM kapcs bejelentési kötelezetts elmulasztása (Btk. 401. §) **0-2 év (vétség)**	--	--	--	--
3.10. Közokirat-hamisítás (Btk. 342. §)	alapeset	--	--	--
3.11. Közokirat-hamisítás - hivatali (Btk. 343. §)	--	alapeset	--	--
3.12. Hamis magánokirat felhasználása (Btk. 345. §) **alap 0-1 év (vétség)**	--	--	--	--

A 3.1-3.8 pontokban felsorolt bűncselekmények az általuk okozott vagyoni hátrány szerint minősülnek. Az okozott vagyoni hátrányt a törvény az alábbi elkövetési érték kategóriákba sorolja:

Érték, kár, vagyoni hátrány	
Kisebb	50 ezer – 500 ezer
Nagyobb	500 ezer – 5 millió
Jelentős	5 millió – 50 millió
Különösen nagy	50 millió – 500 millió
Különösen jelentős	500 millió felett

Megjegyzés: A hűtlen kezelés önálló cselekményként alacsonyabb büntetési tétellel indul alapesetben, mint a vesztegetés, de nem ritkán a különösen nagy értékre, vagy különösen jelentős értékre elkövetett bűncselekmények esetén már a korrupciós vesztegetésnél magasabb büntetési tétellel kell számolni.

Mentesítés, enyhíthetőség, mellőzhetőség

Korrupcióhoz kapcsolódó bűncselekmények	(1) Nem büntethető, A büntetés (2) korlátlanul enyhíthető, vagy (3) különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető
3.1. Hivatali visszaélés (Btk. 305. §)	nem
3.2. Hűtlen kezelés (Btk. 376. §):	nem
3.3. Hanyag kezelés (Btk. 377. §):	nem
3.4. Költségvetési csalás (Btk. 396. §)	Csak (2): jóvátételhez kötött kedvezmény: ha a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrányt a vádirat benyújtásáig önkéntesen és teljesen megtéríti. kivéve: bűnszövetség, bűnszervezet, különös visszaesőként történő elkövetésnél
3.5. Sikkasztás (Btk. 372. §)	nem
3.6. Gazdasági csalás (Btk. 374. §)	nem
3.7. Versenyt korlátozó megállapodás (Btk. 420. §)	(1) ha bejelenti mielőtt a hatóság tudomására jutott volna és ez elkövetést feltárja (2), (3): ha a bírság mellőzését kérelmezte + az elkövetés körülményeit feltárja
3.8. Pénzmosás (Btk. 399. §)	nem
3.9. Pénzmosáshoz kapcsolódó bejelentési kötelezettség elmulasztása (Btk. 401. §)	nem
3.10. Közokirat-hamisítás (Btk. 342. §)	nem
3.11. Közokirat-hamisítás hivatali kötelesség megszegésével (Btk. 343. §)	nem
3.12. Hamis magánokirat felhasználása (Btk. 345. §)	nem

A korrupcióhoz kapcsolódó bűncselekményeknél szintén bírói mérlegelésen alapuló vagy speciális szabályok érvényesülnek a büntetés enyhíthetőségével kapcsolatban.

A fenti táblázat alapján látható, hogy a legtöbb bűncselekmény paragrafusán belül semmilyen külön enyhítő vagy mellőző szabályt nem tartalmaz arra az esetre, ha a tettes megbánja a tettét, vagy utólag együttműködik a hatósággal.

Az általános szabályok (Btk. 82. §) szerint, ha például a hűtlen kezelő a nyomozás során feltáró vallomást tesz, vagy a kárt önként megtéríti, a bíróság ezt nyomatékos enyhítő körülményként értékeli. A büntetés korlátlan enyhítésére vagy a büntetés kiszabásának mellőzésére (Btk. 83. §) itt is kizárólag az általános rész szabályai alapján, a bíró egyedi mérlegelése után kerülhet sor, ha a cselekmény súlya és az elkövető személye ezt indokolja.

8. Bűnszervezetben történő elkövetés

Bűnszövetség: ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezetten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet.

Bűnszervezet: legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratívan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

Bűnszövetségben történő elkövetés esetén: Minősített esetként a büntetési tétel felső határa megemelkedik, minden egyéb változatlan: feltételes szabadságra bocsátás, végrehajtási fokozat, stb.

Bűnszervezetben történő elkövetés:

- **Büntetési tétel felső határa a megduplázódik**, max 20 év (halmazat esetén max 25 év) szabadságvesztés,
- Egyáltalán **nem bocsátható feltételes szabadságra**. A büntetést az utolsó napig le kell ülni,
- Ha a kiszabott büntetés a két évet eléri, azt **fegyházban kell végrehajtani** (legszigorúbb fokozat),
- **Kötelező vagyonelkobzás**: A bíróságnak kötelezően el kell rendelnie a vagyonelkobzást mindarra a vagyonra, amelyet az elkövető a bűnszervezetben való részvétele ideje alatt szerzett,
- Kitiltás és **foglalkozástól eltiltás**: Kötelező a kitiltás alkalmazása, és az elkövető véglegesen eltiltható a foglalkozásától.

9. Bűncselekmények elhatárolása és komplex esetek

A gyakorlatban egy-egy korrupciós ügy ritkán merül ki egyetlen törvényi tényállás megvalósításában. Egy klasszikus "visszaosztásos" állami tender esetében az elkövetők egyszerre valósítják meg a vesztegetést (pénz átadása), a hivatali visszaélést (belső információk átadása), a közbeszerzési kartellt (verseny korlátozása), a hűtlen kezelést (az állam túlárazás miatti megkárosítása) és végül a pénzmosást (a kenőpénz tisztára mosása). A bíróság a korrupcióhoz kapcsolódó bűncselekményeket bűnhalmazatként bírálja el.

A **bűnhalmazat** azt jelenti, hogy az elkövető **egyetlen vagy több cselekményével több bűncselekményt** valósít meg, és ezeket a bíróság **egyetlen eljárásban** bírálja el.

A bűnhalmazatnak két alapvető formáját különbözteti meg a magyar Büntető Törvénykönyv.

1. **Alaki halmazat (Ideális halmazat)**
   Akkor valósul meg, ha az elkövető **egyetlen cselekménnyel** egyszerre több paragrafust vagy ugyanazt a paragrafust többször sérti meg.
   - Példa1 (**különböző bűncselekmények**): A magáncég beszerzője jelentős jogtalan előnyt fogad el (gazdasági vesztegetés elfogadása), és ezért cserébe szándékosan a drágább ajánlatot választja ki, kárt okozva a cégének (hűtlen kezelés). A jogtalan előny elfogadásának egyetlen aktusával két bűncselekményt követett el.
   - Példa2 (**ugyanaz a bűncselekmény**): Valaki bedob egy kézigránátot egy szobába, ahol hárman ülnek, és mindhárom ember életét veszti. Egyetlen cselekménnyel (gránátdobás) háromrendbeli emberölést követett el.

2. **Anyagi halmazat (Reális halmazat)**
Akkor valósul meg, ha az elkövető **több különálló cselekménnyel** több bűncselekményt valósít meg.

- Példa: Egy tisztviselő januárban kenőpénzt fogad el egy vállalkozótól (hivatali vesztegetés elfogadása), márciusban részegen balesetet okoz (ittas járművezetés), májusban pedig fiktív számlákkal csal el adót (költségvetési csalás). Ezek teljesen különálló történetek, de mivel egyszerre derülnek ki, a bíróság egy eljárásban tárgyalja őket.

A **halmazati büntetés**: A Btk. szerint a halmazati büntetés szabályait egyformán kell alkalmazni az alaki és az anyagi bűnhalmazatra is. A törvény nem tesz különbséget a büntetés kiszabásának módjában aszerint, hogy az elkövető egyetlen mozdulattal (alaki) vagy több különálló tettel (anyagi) valósította meg a bűncselekményeket.

A bűnhalmazat nem azt jelenti, hogy a bíróság egyszerűen összeadja az egyes bűncselekményekért járó börtönéveket (mint az Egyesült Államokban, ahol valaki 150 évet kaphat). A magyar jog az **abszorpciós (elnyelési) elvet** alkalmazza (Btk. 81. §), amely alapján a bíróság halmazati büntetést szab ki:

1. **A legsúlyosabb büntetési tétel kiválasztása**. A bíróság megkeresi a halmazatban lévő bűncselekmények közül azt, amelyikre a törvény a legsúlyosabb büntetést rendeli.
2. **A büntetési tétel megemelése**. Ha a halmazatban van legalább két olyan bűncselekmény, ami határozott idejű szabadságvesztéssel büntetendő, a legsúlyosabb bűncselekménynek a büntetési tétele a felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának összegét.
3. **Egyetlen közös büntetés**: A bíróság nem szab ki külön-külön büntetést az egyes bűncselekményekre, hanem egyetlen, közös halmazati büntetést szab ki a megemelt kereteken belül.

- Példa: Ha egy tisztviselő elkövet egy hivatali vesztegetést (1- 5 év szabadságvesztés) és egy hűtlen kezelést (2-8 év szabadságvesztés), a bíróság a 8 évet veszi alapul, majd ezen büntetési tétel a halmazat miatt megemelkedik 12 évig, és ezen a tágabb kereten belül szabja ki a bíróság halmazati büntetést.

A **halmazati büntetés nem keverendő össze az összbüntetéssel**, ahol az elkövetőt külön eljárásokban önállóan elítélték több bűncselekmény miatt, ami miatt hátrány érné ahhoz képest, ha egy eljárásban tárgyalták volna és halmazai kedvezményt kaphatott volna. Az összbüntetést utólagos új, technikai eljárásban állapítják meg az önálló büntetések „kedvezményes" egybegyúrásával. De nem alkalmazható összbüntetésként ez a kedvezmény, ha az összes bűncselekményt nem az előtt követte volna el, mielőtt az első ítéletet meghozták.

NEM bűnhalmazat:

- **Folytatólagos bűncselekmény**: Nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, rövid időközönként, egységes szándékkal, ugyanazon sértett sérelmére többször követ el (pl. a pénztáros minden nap kivesz 5000 forintot a kasszából egy hónapon át). Ez nem 30 rendbeli sikkasztás halmazata, hanem egyetlen, folytatólagos bűncselekmény.
- **Látszólagos halmazat**: Az elkövető egyetlen cselekménye első ránézésre több bűncselekmény törvényi tényállásba is beleillik, de a jogszabályok egymáshoz való viszonya alapján az egyik vagy kizárja a másikat, vagy az egyik beolvad a másikba, ezáltal a bíróság csak egyetlen bűncselekményt állapíthat meg.
    - **Beolvadás (Szubszumpció / Konszumpció)**
    Ha az egyik (súlyosabb) bűncselekmény törvényi tényállása szerkezetileg magában foglalja a másik (enyhébb) bűncselekményt, mint elkövetési módot vagy részcselekményt. Az enyhébb bűncselekmény „büntetőjogi értéke" teljesen feloldódik a súlyosabban.

      Példa: **Erőszakos rablás**

        - Az elkövető az utcán odalép egy járókelőhöz, arcul üti (ezzel okoz neki egy 8 napon belül gyógyuló könnyű testi sérülést), majd kikapja a kezéből a táskáját és elszalad.
        - **A látszólagos halmazat**: Első látásra ez **Könnyű testi sértés** (Btk. 164. §) és **Rablás** (Btk. 365. §).
        - **A valóság (Beolvadás)**: A rablás törvényi definíciója úgy szól, hogy valaki „*idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett erőszakkal vesz el*". Mivel az ütés maga volt az az erőszak, amivel elvette a táskát, a könnyű testi sértés **teljesen beleolvad a rablásba**. Az elkövetőt *kizárólag rablásért* fogják elítélni. (A könnyű testi sértésért külön nem büntethető).

- **Kizárás (Specialitás)**
  Ha két törvényi tényállás közül az egyik **speciálisabb (részletesebb)**, mint a másik. A jogalkotási alapelv szerint az általános szabályt (**lex generalis**) mindig kizárja a speciális szabály (**lex specialis**).

  Példa: **Hivatalos személy elleni erőszak és sima kényszerítés**

  - A sofőrt leinti a rendőr közúti ellenőrzésre. A sofőr kiszáll, és ordítva megfenyegeti a rendőrt, hogy ha megbünteti/feljelenti, „elintézi, hogy kirúgják, és megveri a családját".
  - **A látszólagos halmazat**: Ez kimeríti a sima **Kényszerítés** (Btk. 195. §) fogalmát (mivel mást kényszerít fenyegetéssel arra, hogy valamit ne tegyen meg), és a **Hivatalos személy elleni erőszak** (Btk. 310. §) fogalmát is.
  - **A valóság (Kizárás)**: Mivel a sértett egy rendőr (hivatalos személy) akit a feladata ellátása közben ért erőszak, a hivatali erőszak törvényi tényállása a speciális szabály. Ez a speciális szabály teljesen kizárja az általános kényszerítést. Az elkövetőt „csak" hivatalos személy elleni erőszakért ítélik el.

  Példa2: Emberölés és Életveszélyt okozó testi sértés

  - Az elkövető egy késsel szívtájékon szúrja a haragosát azzal a kifejezett szándékkal, hogy megölje. A sértett életveszélyes állapotba kerül, de az orvosok az intenzív osztályon megmentik az életét.
  - **A látszólagos halmazat**: A cselekmény kimeríti az **Életveszélyt okozó testi sértés** (Btk. 164. § (8)) és az **Emberölés kísérletének** (Btk. 160. §) tényállását is.
  - **A valóság (Kizárás)**: Mivel az elkövető szándéka a kioltásra (halálra) irányult, az emberölési kísérlet, mint speciálisabb és súlyosabb minősítés **kizárja és elnyeli a testi sértést**. Nem kap két büntetést ugyanazért a szúrásért.

  Ellenpélda: **Az okirathamisítással** (akár közokirat-, akár magánokirat-hamisítással) elkövetett **csalás** a magyar joggyakorlatban **valódi alaki bűnhalmazatnak** minősül.

  - Azt gondolhatnánk, hogy a hamis okirat csupán a csalás végrehajtásának az eszköze (és így látszólagos halmazatként beolvad), de a Kúria és a bírói gyakorlat szerint **a két bűncselekmény teljesen különálló jogi értékeket sért**, ezért mindkettőt külön meg kell állapítani.
  - **A cselekmény:** Ahhoz, hogy alaki halmazat legyen, egyetlen mozdulat/aktus kell. Az elkövető a hamisított okiratot (egy hamisított diplomát vagy egy fiktív adásvételi szerződést) fizikailag átadja a hitelügyintézőnek vagy a vevőnek.
  - Ebben a konkrét másodpercben, ezzel az egyetlen mozdulattal **egyszerre valósul meg** az okirat-hamisítás (a felhasználás ténye) és a csalás (a megtévesztés aktusa).
  - Azért nem látszólagos (nem olvad be egyik a másikba), mert a két bűncselekmény mögött álló **védett jogi tárgy teljesen eltérő**:
  - A **Csalás** (Btk. 373. §) a tulajdonjogot, a vagyont védi. A törvény itt azt bünteti, hogy az elkövető megkárosította a sértettet.
  - A **Hamis magánokirat felhasználása** (Btk. 345. §) vagy a **Közokirat-hamisítás** (Btk. 342. §) a közbizalmat, az okiratok valódiságába vetett hitet védi.
  - Mivel az elkövető az egyetlen mozdulatával egyszerre okozott anyagi kárt a sértettnek, és egyszerre mérgezte meg az okirati forgalomba vetett társadalmi közbizalmat, a bíróságnak mindkét bűncselekményben ki kell mondania a bűnösségét

  Ellenpélda 2: Az elkövető el akar adni egy autót, amely nem az övé. Hamisít egy meghatalmazást a valódi tulajdonos nevében, és hamis aláírással ellátva. Elmegy a vevőhöz, átadja a hamis papírt (ez a felhasználás mozdulata), a vevő hisz neki, aláírja a szerződést és kifizeti a 3 millió forintos vételárat

  - **Valódi alaki bűnhalmazat**
  - **Csalás bűntette** (Btk. 373. §) – mert 3 millió forint kárt okozott a vevőnek
  - **Hamis magánokirat felhasználásának vétsége** (Btk. 345. §) – mert egy hamis meghatalmazást használt fel joghatás kiváltására.
  - A büntetés kiszabása. Valódi halmazat: halmazati büntetés.

Kivétel (nem látszólagos halmazat):

Akkor **látszólagos alaki halmazat** az okirat felhasználása és a csalás, ha **Gazdasági csalásról** (Btk. 374. §) beszélünk

Példa: fiktív számlákkal csapnak be és károsítanak meg egy partnercéget egy színlelt üzlet során.

- De a Kúria gyakorlata szerint a **Költségvetési csalás** törvényi tényállása olyan speciális, hogy abba a magánokiratok (számlák) hamis felhasználása szerkezetileg **NEM olvad be**, így az adócsalóknál a számlahamisítást külön is megállapítják a költségvetési csalás mellett.
- De ha a sértett magánszemély vagy sima cég (Gazdasági csalás, Btk. 374. §), a halmazat mindig **látszólagos alaki halmazat** marad (a számlahamisítás beolvad a Gazdasági csalásba).

Példák komplex esetekre:

1. Eset

Ha egy magán cég vezetője pénz vagy egyéb ellenszolgáltatást nyújt egy másik magán cég beszerzési döntéshozójának, aki ezt elfogadja és cserébe ezt a céget választja ki egy beszerzési eljárásban és köt vele szerződés akár úgy, hogy súg neki a versenytársak ajánlatáról, vagy akár úgy, hogy a beszerzési feltételeket szándékosan úgy alakítja, hogy azok kifejezetten ennek magáncégnek kedvezzenek.

Ez a cselekménysorozat súlyos bűncselekményeket valósít meg, így a tulajdonosok általi kirúgás és a kártérítési per mellett az ügyvezetőnek és a beszerzőnek is a Büntető Törvénykönyv szerinti büntetéssel kell számolnia az alábbi bűncselekmények elkövetése miatt:

a. Gazdasági vesztegetés és vesztegetés elfogadása (Btk. 290. § és 291. §)

   A jog bünteti a magáncégek közötti (úgynevezett gazdasági vagy versenyszférás) korrupciót is. Nemcsak állami tisztviselőt tilos megvesztegetni, hanem magánalkalmazottat is.

   - **A beszerzési döntéshozó (passzív oldal**): Aki a magáncégnél (vagy annak érdekében) dolgozik, és a kötelességének megszegéséért (pl. információk kiszivárogtatása, pályázat testreszabása) előnyt kér vagy fogad el, gazdasági vesztegetés elfogadását követi el (Btk. 291. §). Mivel a kötelességét is megszegte (csalt a beszerzésen), a büntetése 1-től 5 évig terjedő szabadságvesztés.
   - **A nyertes cég ügyvezetője (aktív oldal)**: Aki az előnyt adja vagy ígéri a beszerzőnek a kötelességszegésért cserébe, gazdasági vesztegetést követ el (Btk. 290. §). Mivel a beszerzőt a kötelessége megszegésére vette rá, az ügyvezető szintén 1-től 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

b. Hűtlen kezelés (Btk. 376. §) – A beszerző részéről

   A beszerzési döntéshozónak (legyen az a cég alkalmazottja, beszerzési igazgatója vagy akár saját ügyvezetője) kötelezettsége, hogy a rábízott idegen vagyonnal (a munkáltatója pénzével) felelősen gazdálkodjon.

   - Ha szándékosan túlárazott vagy rosszabb minőségű ajánlatot választ ki, ezzel szándékosan vagyoni hátrányt (kárt) okoz a saját cégének.
   - Ez hűtlen kezelés, amely a vesztegetés elfogadása mellett, azzal bűnhalmazatban büntetendő. A büntetés mértéke a cégnek okozott kár nagyságától függ (pl. 50 millió forint feletti kár esetén már 2-től 8 évig terjedő börtön is kiszabható).

c. Versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban (Btk. 420. §) – Különleges eset

Ha a szóban forgó beszerzési eljárás egy közbeszerzés volt (például a magáncég egy állami projekt megvalósításához írt ki kötelező közbeszerzést, vagy uniós támogatást használt fel), akkor a feltételek szándékos manipulálása, a súgás és az árak egyeztetése önállóan is bűncselekmény. Ezért 1-től 5 évig terjedő szabadságvesztés jár, függetlenül attól, hogy történt-e kár vagy vesztegetés.

A büntetőeljáráson túl a sértett cégek tulajdonosainak rendkívül erős jogi eszköztár áll a rendelkezésére:

1. **Azonnali hatályú felmondás (kirúgás)**: A beszerző munkaviszonya (vagy ha ügyvezetőről van szó, a vezető tisztségviselői megbízatása) azonnali hatállyal, kártérítés nélkül megszüntethető a súlyos kötelezettségszegés miatt.
2. **Polgári jogi kártérítési per**: A tulajdonosok vagy a cég új vezetése kártérítési eljárást indíthat a hűtlen alkalmazott/vezető ellen a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) alapján. Követelhetik a túlárazásból vagy a rossz minőségből eredő teljes kár megtérítését, méghozzá a magánvagyonára (háza, kocsija, bankszámlája) kiterjedően.
3. **A szerződés érvénytelensége**: Mivel a szerződés bűncselekmény útján, jóerkölcsbe ütköző módon jött létre, a megkárosított cég bíróság előtt megtámadhatja a nyertes céggel kötött szerződést, kérve annak érvénytelenségét és az eredeti állapot helyreállítását (pénz vissza, áru vissza).

Ez egy klasszikus gazdasági bűncselekmény-együttes (gazdasági vesztegetés + hűtlen kezelés), amelynél mindkét fél (a vesztegető vezető és az azt elfogadó beszerző) ellen büntetőeljárás indul, és mindketten szabadságvesztés büntetést kaphatnak, miközben a magánvagyonukkal is felelnek az okozott kárért.

A fentieken kívül bizonyos esetekben további bűncselekmények is megvalósulhatnak:

- Információ kiadása a többi ajánlattevő ajánlatáról: Üzleti titok megsértése.
- Kedvezően fogadják a beszerző rokonát egy felvételi eljáráson: Befolyással üzérkedés.

2. Eset

Ha egy állami tisztviselő (hivatalos személy) pénzt vagy egyéb jogtalan előnyt (kenőpénzt) fogad el, az főszabályként korrupciós bűncselekmény, azon belül is elsősorban vesztegetés elfogadása.

- Hivatalos személy általi elkövetés: Ha a tisztviselő a működésével kapcsolatban kér, kiköt, vagy elfogad előnyt, az kiemelten súlyos bűncselekménynek minősül (passzív hivatali vesztegetés Btk. 294. §).
- A büntetési tétel alapesetben is 1-től 5 évig, de ha a tisztviselő a kenőpénzért cserébe a hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy a jogköreivel visszaél, a büntetés 2-től 8 évig terjedő szabadságvesztés is lehet.

a. Hivatali visszaélés (Btk. 305. §)

Ha a hivatalos személy azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen, a hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaél, **hivatali visszaélést követ el**. A kenőpénz elfogadása és az amelletti intézkedés gyakran megvalósítja ezt is, de a vesztegetés elfogadása, mint speciálisabb és súlyosabb törvényi tényállás általában beolvasztja vagy kiszorítja ezt a minősítést (csak látszólagos halmazat).

b. Kiegészülhet hűtlen kezeléssel (Btk. 376. §) is, de nem szükségszerűen.

Ez a vagyon elleni bűncselekmény akkor valósul meg, ha valakire rábíztak egy idegen vagyon kezelését vagy felügyeletét, és ebből fakadó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt (kárt) okoz.

Bár egy állami tisztviselő kezelhet állami vagyont, a kenőpénz puszta elfogadása a hivatali integritást és a tiszta közéletet sérti, nem feltétlenül jelent közvetlen vagyonkezelői kötelezettségszegést vagy számszerűsíthető vagyoni kárt.

Megjegyzés: Ha a tisztviselő a kenőpénzért cserébe egy állami szerződést áron alul játszik át egy cégnek, akkor a kenőpénz elfogadása mellett (azzal halmazatban) **a vagyoni kár okozása miatt már hűtlen kezelésért is** felelősségre vonható.

c. Egyéb lehetséges kapcsolódó bűncselekmények
   - Befolyással üzérkedés (Btk. 299. §): Ha a tisztviselő arra hivatkozva kér vagy fogad el pénzt, hogy egy másik hivatalos személyt (pl. felettesét vagy kollégáját) fog befolyásolni az ügyintézés során.
   - Költségvetési csalás (Btk. 396. §): Ha a korrupció közvetlenül az Európai Unió vagy a hazai állami költségvetésből származó támogatások jogtalan megszerzésére irányul.

3. Eset

Ha egy állami tisztviselő (hivatalos személy) kenőpénz vagy egyéni anyagi haszonszerzés nélkül, pusztán politikai vagy egyéb szándékból, kellő indok hiányában vagy nem rendeltetésszerűen oszt állami támogatásokat, illetve köt szerződéseket, az alapvetően két súlyos bűncselekményt valósíthat meg, attól függően, hogy érte-e számszerűsíthető anyagi kár az államot.

a. Hűtlen kezelés (Btk. 376. §) – **Ha az államot vagyoni hátrány éri**

   Ha a tisztviselőnek jogszabály, belső szabályzat vagy munkaköri leírás alapján vagyonkezelési vagy rendelkezési kötelezettsége van az adott állami/pályázati pénzek felett, és ezt a kötelezettségét szándékosan megszegi (pl. szakmai indokok nélkül, szabálytalanul ad pénzt), amivel az államnak vagyoni hátrányt okoz, akkor **hűtlen kezelést követ el**.

   A kenőpénz hiánya nem számít: A hűtlen kezelés megállapításához nem feltétel, hogy az elkövető saját magának hasznot szerezzen vagy kenőpénzt kapjon. Elég az, hogy tudatában volt annak, hogy szabálytalanul dönt, és ezzel idegen vagyont (az állam pénzét) károsítja meg.

   - **A politikai motiváció**: Ha a döntés hátterében politikai részrehajlás áll, az a szándékosságot és a kötelezettségszegés tényét erősíti meg, jogilag nem mentesít a felelősség alól.
   - **Büntetési tétel**: A vagyoni hátrány (kár) mértékéhez igazodik. Ha a jogtalanul odaítélt támogatás vagy szerződés értéke meghaladja az 500 millió forintot (különösen jelentős vagyoni hátrány), a büntetés 5-től 10 évig terjedő szabadságvesztés.

b. Hivatali visszaélés (Btk. 305. §) – **Ha nincs számszerűsíthető vagyoni kár**

   Előfordulhat, hogy a támogatás odaítélése vagy a szerződés megkötése formálisan nem okoz közvetlen, számszerűsíthető pénzügyi kárt az államnak (például a munka vagy szolgáltatás valós értéken teljesül, de a kiválasztás folyamata és célzata durván jogsértő volt).

   - Ha a hivatalos személy azért szegi meg a hivatali kötelességét vagy él vissza a helyzetével, hogy másnak jogtalan előnyt szerezzen (pl. a politikai szövetséges cégének vagy holdudvarának), **hivatali visszaélést követ el**.
   - Itt a „jogtalan előny” maga a politikai vagy pozícióbeli előny, illetve a másik fél helyzetbe hozása, amihez szintén nem szükséges kenőpénz mozgása.

c. Költségvetési csalás (Btk. 396. §) – Speciális eset

   Ha az odaítélt pénzek Európai Uniós támogatások vagy kifejezetten a hazai központi költségvetésből származó, meghatározott célú alapok, és a tisztviselő a jóváhagyás során valótlan tartalmú

nyilatkozatot tesz, tényeket hallgat el, vagy a pénzt a jóváhagyott céltól eltérően (nem rendeltetésszerűen) használja fel/engedi felhasználni, a cselekmény költségvetési csalásnak is minősülhet.

- Ha egy politikai motivációjú, szakmailag indokolatlan döntéssel az állami vagyont kár éri (mert pl. felesleges, túlárazott vagy eleve elvesző támogatást fizettek ki), azt elsősorban hűtlen kezelésként bírálják el.
- Ha a hűtlen kezelés mellett a hivatali kötelességszegés egyéb elemei is bonyolítja az ügyet, a két bűncselekmény (hűtlen kezelés és hivatali visszaélés) bűnhalmazatban is megállapítható.

4. Eset

Ha egy magáncég ügyvezetője pénzt vagy egyéb előnyt juttat egy állami tisztviselőnek, az aktív korrupciós bűncselekmény, azon belül is vesztegetés. A törvény bünteti azt is, aki a kenőpénzt adja, nemcsak azt, aki elfogadja. Az ügyvezető felelőssége a következők szerint alakul:

a. Hivatali vesztegetés (Btk. 293. §) – A hivatalos személy megvesztegetése

   Ha az ügyvezető azért ad, ígér vagy juttat előnyt (például készpénzt, luxusutazást, drága ajándékot vagy akár nem anyagi természetű szívességet, mint egy rokon álláshoz juttatása) egy állami tisztviselőnek, hogy az a cégét előnyhöz juttassa:

   - **Alapeset**: Ha a tisztviselő a hivatali hatáskörében egyébként jogszerűen jár el, de az előny a döntés befolyásolására irányul, az ügyvezető büntetése 1-től 5 évig terjedő szabadságvesztés.
   - **Minősített (súlyosabb) eset**: Ha az ügyvezető azért juttatja az előnyt, hogy a tisztviselő szegje meg a hivatali kötelességét (pl. szakmai indok nélkül ítéljen oda támogatást, hamisítson pontszámokat a pályázatnál), a büntetési tétel 2-től 8 évig terjedő szabadságvesztés.
   - Mi minősül „egyéb előnynek”? A joggyakorlat nagyon tágat értelmez ezen a téren. Előnynek számít minden olyan dolog, ami a tisztviselőnek vagy az általa meghatározott harmadik személynek (pl. családtagjának) kedvező:
     - Anyagi javak: Készpénz, céges részesedés, fiktív tanácsadói szerződés, piaci ár alatti ingatlanértékesítés.
     - Szolgáltatások, szívességek: ha az ügyvezető "elintéz" valamit (pl. elintézi, hogy a tisztviselő gyereke bekerüljön egy elit egyetemre, jól fizető állást kapjon egy partnercégnél, vagy elintéz egy értékes üzleti kapcsolatot).

b. A magáncég (mint jogi személy) felelőssége:

   Nemcsak az ügyvezető, mint magánszemély büntethető, hanem a céggel szemben is alkalmazhatók intézkedések a jogi személyekkel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló törvény alapján. Ha a bűncselekményt a cég érdekében követték el, a bíróság:

   - A cégre a korrupcióval elérni kívánt előny értékének többszörösét kitevő pénzbírságot szabhat ki.
   - Elrendelheti a cég tevékenységének korlátozását (pl. eltilthatja a közbeszerzéseken való részvételtől).
   - Végső esetben a cég megszüntetését is kimondhatja.

A törvény biztosít egy "menekülőutat" az aktív vesztegetőnek, ha kényszerhelyzetbe került. Vesztegetés miatt az ügyvezető büntetése korlátlanul enyhíthető, ha az előnyt a hivatalos személy kezdeményezésére adta vagy ígérte, feltéve, hogy a cselekményt – mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna – a hatóságnak önként bejelenti, és a körülményeket feltárja. Ezt a jogi eszközt a hatóságok a rejtett hivatali korrupció felderítésére használják.

5. Eset

Egy intézmény felelős vezetője telefonon egyeztet az egyik ajánlattevő magán cég vezetőjével, hogy még mekkora árkedvezményt kellene adni ahhoz, hogy velük kössenek szerződést. Az ajánlatkérési dokumentumban leírt szabályok nem engednek semmilyen ajánlati változtatást. Végül szerződést kötnek a előirányzott kedvezőbb feltételek mellett, amely így már a legkedvezőbbnek bizonyul az összes ajánlat közül az értékelési szempontok alapján.

A magyar büntetőjog szerint ez nem korrupciós bűncselekmény (mivel nem történt kenőpénz vagy egyéni jogtalan előny adása/kérése), hanem a gazdasági szféra és a közbeszerzések/verseny tisztaságát sértő bűncselekmény.

A minősítés attól függ, hogy az ajánlatkérő magáncég-e, vagy állami/önkormányzati szerv, illetve állami tulajdonú vállalat (pl. MÁV, BKV).

1. Ha állami/önkormányzati cégről vagy közbeszerzési eljárásról van szó:

   Az ajánlatkérési dokumentum kifejezetten tiltotta a beadott ajánlatok módosítását. A beszerzésért felelős vezető szándékosan, durván megszegte az eljárási szabályokat, és egyedi előnyhöz juttatta az egyik pályázót. Ez a magatartás az alábbi bűncselekményeket valósítja meg:

   - **Versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban**

     Ezt a bűncselekményt az követi el az, aki a közbeszerzési eljárás eredményének befolyásolása érdekében árakat vagy egyéb feltételeket egyeztet, vagy olyan megállapodást köt, amely a versenyt korlátozza. Büntetési tétele 1-től 5 évig terjedő szabadságvesztés.

   - **Hűtlen kezelés** – Kísérlet vagy befejezett bűncselekmény: A hűtlen kezelés tényállásának megállapítása egy nagyon szigorú feltételhez van kötve:

   - Akkor bűncselekmény, ha bizonyítható, hogy a szabálytalan egyeztetés és a szerződéskötés következtében az intézményt vagyoni hátrány éri (mert pl. a kedvezőbb ajánlat esetén is egy másik, szabályos és jobb ajánlatot kellett volna kiválasztani, vagy a manipuláció miatt a verseny teljesen torzult). Ebben az esetben a beszerzésről tárgyaló, valamint a beszerzésről ennek tudatában döntő felelős vezető hűtlen kezelést követ el.

     Ha az intézmény valójában pénzt spórolt, és a kiválasztott beszállító a legjobb áron a legjobb minőséget nyújtja, akkor nem történt bűncselekmény. A belső szabályzat (ajánlatkérési dokumentum) megszegése önmagában nem elegendő a büntetőjogi felelősségre vonáshoz.

     Akkor lenne bűncselekmény (hűtlen kezelés) ha a beszerző a tiltott módosítással egy olyan céget hozott helyzetbe, amely a kedvezmény után is drágább vagy rosszabb minőségű, mint egy másik (szabályos) pályázó lett volna. Ha a tulajdonosokat ezáltal számszerűsíthető vagyoni kár érte, az beszerző hűtlen kezelésért felel.

2. Ha egy tisztán magántulajdonú cég beszerzéséről van szó:

   Ha a beszerzés nem közpénzből zajlott, a közbeszerzési kartell bűncselekménye nem alkalmazható.

   - **Hűtlen kezelés**: A magáncég beszerzésért felelős vezetőjének ugyanúgy kötelessége a rábízott idegen vagyonnal felelősen gazdálkodni, és betartani a cég belső beszerzési szabályzatát. Ha a szabályok áthágásával (a tiltott módosítás megengedésével) a cégének bizonyíthatóan vagyoni hátrányt (kárt) okozott, hűtlen kezelésért felel.

   - Fontos különbség: Ha a kedvezmény kiharcolásával a magáncég valójában jobban járt, és semmilyen vagyoni kár nem érte a tulajdonosokat (csak a többi pályázó járt pórul), akkor tisztán magánszférás tender esetén büntetőjogi felelősség nem állapítható meg (mivel kenőpénz sem mozdult). Ez esetben az ügy kizárólag polgári jogi és munkajogi következményekkel jár.

     - a vezetőt azonnali hatállyal elbocsáthatják a belső beszerzési szabályok megszegése és a cég jó hírnevének veszélyeztetése miatt,

- A vezető tisztségviselők tagjai anyagi felelősséggel tartoznak a munkáltatójuk felé a belső szabályzatok megszegésével okozott esetleges piaci hátrányokért,
- Kártérítési perek: a vesztes pályázók kártérítési pert indíthatnak a tisztességtelen piaci magatartás és a biztatási kár megtérítése miatt.

3. Az ajánlattevő cég vezetőjének a helyzete:

   Az ajánlattevő cég vezetője akkor vonható büntetőjogi felelősségre (mint bűnsegéd vagy társtettes), ha az eljárás közbeszerzés volt (Btk. 420. §), és ő tudatosan belement a tiltott háttéralkuba, hogy a versenytársait illegálisan kiszorítsa.

Mivel nem történt kenőpénz, luxusóra vagy egyéb egyéni szívesség kérése, ez nem vesztegetés. Ha az ügylet közpénzt érintett, akkor közbeszerzési kartell és hűtlen kezelés valósult meg; ha tisztán magánszférás volt, akkor kizárólag a vagyoni kár megléte esetén beszélhetünk hűtlen kezelésről. A magánszférában a szerződési szabadság elve érvényesül. Egy magáncég – az állammal ellentétben – alapvetően a saját pénzét költi, így a törvény nem kényszeríti rá ugyanazt a szigorú és merev eljárási formát, mint amit a közpénzeknél a Közbeszerzési Törvény megkövetel. Ha egy állami tenderen teszi ezt egy tisztviselő, az bűncselekmény (versenyt korlátozó megállapodás) lenne, mert ott a folyamat tisztasága az abszolút védendő társadalmi érdek. Egy magáncégnél a tulajdonosok profitérdeke az első: ha a vezető szabálytalanul ugyan, de jobb árat ért el a cégnek, a büntetőjog nem avatkozik be.

6. Eset

Hivatali (Btk. 293–294. §) és a Gazdasági korrupció (Btk. 290–291. §) elhatárolása

A legelső kérdés, hogy a kenőpénzt elfogadó személy milyen minőségben járt el.

a. **Hivatalos személyként:** közhatalmat gyakorol, állami szervnél, bíróságnál, minisztériumnál vagy önkormányzatnál dolgozik (ideértve a rendőrt, NAV-ost, végrehajtót is).

b. **Gazdasági szereplőként:** egy magáncégnél, alapítványnál vagy szövetkezetnél bír döntési jogkörrel (pl. beszerzési igazgató).

A hivatali korrupció büntetési tételei radikálisan magasabbak. A vádalku esélye a passzív vesztegetési oldalon szinte nulla. Ha egy állami tulajdonú, cég (pl. MÁV, Magyar Posta) menedzsere fogad el pénzt, a Btk. értelmező rendelkezései szerint kerül megállapításra, hogy hivatalos személynek minősül-e, vagy csupán gazdasági vesztegetést valósított meg.

7. Eset

Vesztegetés elfogadása (Btk. 294. §) és Hivatali visszaélés (Btk. 305. §) elhatárolása

Egy tisztviselő szabálytalanul intéz el egy ügyet. A határvonal a jogtalan előny:

- Ha a hivatalos személy a kötelességszegésért cserébe bármilyen minimális jogtalan előnyt (pénzt, tárgyi értéket, fiktív tanácsadói szerződést a rokonának) kér vagy elfogad, a cselekmény kizárólag vesztegetés elfogadása.
- Ha a tisztviselő pusztán politikai részrehajlásból, családi vagy baráti alapon, de mindenféle anyagi vagy egyéb előny nélkül szegi meg a kötelességét, akkor a cselekmény hivatali visszaélés. Mivel a hivatali visszaélés büntetése jóval enyhébb, mint a hivatali vesztegetés, a nyomozó ügyészség mindent megtesz, hogy a titkos megfigyelések során rábukkanjon a rejtett előnyre, átminősítve az ügyet.

8. Eset

Vesztegetés (Btk. 293. §) és a Befolyással üzérkedés (Btk. 299. §) elhatárolása

A határvonalat a pénzt átvevő személy pozíciója és a döntési jogköre.

- **Vesztegetés**: A kenőpénzt közvetlenül annak a hivatalos személynek adják (vagy neki címezve a titkárnőjének), aki az ügyben ténylegesen dönteni fog (pl. a pályázatot elbíráló tisztviselőnek).
- **Befolyással üzérkedés**: A pénzt egy közvetítő (lobbista, dörzsölt ügyvéd, stróman) kapja, aki arra hivatkozik, hogy neki „bejárása van" a döntéshozóhoz, és el tudja intézni az ügyet.
- Ha a közvetítő valójában megtartja a pénzt és nem is beszél a hivatalnokkal, akkor ő **egyedül** követ el **befolyással üzérkedést**.
- Ha a közvetítő a pénzt ténylegesen továbbadja a tisztviselőnek, akkor a közvetítőből a **vesztegetés bűnsegédje vagy társtettese** lesz, a tisztviselő pedig passzív vesztegetést követ el.

9. Eset

Vesztegetés elfogadása (Btk. 294. §) és Zsarolás (Btk. 367. §) elhatárolása

A határvonal az elkövető tisztviselő fellépésének agresszivitásán múlik.

- **Vesztegetés elfogadása**: A tisztviselő jelzi, hogy pénzért cserébe előnyösebb döntést hoz, vagy burkoltan megérteti a vállalkozóval, hogy „így szokás".
- **Zsarolás (kényszerítés) jellegű hivatali bűncselekmény**: hivatalos személy konkrétan fenyegetőzik (pl. „ha nem fizet, ráküldi a cégére a NAV-ot"). Ha a tisztviselő fenyegetéssel kényszeríti ki a pénzt, a cselekménye átlép a hivatali zsarolás vagy a kényszerítés hatósági eljárásban térfelére, ami a védekezésre kényszerült aktív felet (a vállalkozót) teljesen felmentheti az aktív vesztegetés vádja alól, hiszen ő kényszer hatására cselekedett.

10. Eset

Korrupció és vagyon elleni bűncselekmények (Hűtlen kezelés és Csalás) elhatárolása

A korrupció gyakran csak a belépőjegy a közpénzek ellopásához.

- **Az elhatárolás alapja**: A vesztegetés már a kenőpénz átvételével, a vagyoni kár bekövetkezte nélkül is befejezetté válik.
- Ha a korrupt alkunak az a közvetlen következménye, hogy az állam vagy a magáncég vagyonát számszerűsíthető kár éri (mert túlárazott szerződést kötöttek), a **vesztegetés** mellett **hűtlen kezelés** is megvalósul.
- Ha a bűncselekménnyel érintett tranzakciót eleve fiktív adatokkal, csalárd módon manipulálták a költségvetési pénzek megszerzésére, úgy a **vesztegetés** helyett, vagy bűnhalmazatban mellette **költségvetési csalás** valósul meg.

11. Eset

A dokumentumokkal és adatokkal való visszaélések (Btk. XXXIV. fejezet) és a korrupciós bűncselekmények elhatárolása

A korrupció ritkán zajlik le a papírmunka manipulálása nélkül: a kenőpénzért cserébe ígért ellenszolgáltatást vagy magát a pénzmozgást szinte mindig dokumentumok meghamisításával fedezik. A legfőbb kérdés az,

hogy az okirat-hamisítás önálló bűncselekményként vagy a korrupció végrehajtási eszközeként (bűnhalmazatban) valósul-e meg.

A közokirat-hamisítás és a hamis magánokirat felhasználása közötti különbség

- az okirat jogi jellegében (közokirat: igazolvány, oklevél, hatósági engedély, magánokirat: számla, szerződés, teljesítési igazolás),
- valamint abban rejlik, hogy melyik pillanatban válik befejezetté a bűncselekmény:
    - A bűncselekmény befejezetté válik, amikor a hamis közokiratot elkészítik, vagy a valódit meghamisítják. Kell szükséges hozzá felhasználás? Nem. A „saját" gyártású hamis közokirat esetében nem oszt nem szoroz a felhasználás. De törvény külön bünteti a „más által gyártott" hamis közokiratot felhasználását is.
    - A hamis magánokirattal akkor követnek el bűncselekményt, akkor válik az elkövetési magatartás befejezetté, amikor a fiktív vagy meghamisított magánokiratot jogi hatás kiváltására felhasználják (beteszik a könyvelésbe, átadják a banknak vagy a könyvelőnek).

      A hamis magánokirat felhasználásának bűncselekményét az követi el, aki a számlát vagy szerződést beteszi a könyvelésbe (vagyis aki joghatás kiváltására ténylegesen felhasználja), míg a dokumentum elkészítője társtettese lesz bűnsegédként.

A közokirat hamisítás (Btk. 342. §) és a hivatali kötelesség megszegésével megvalósított közokirat hamisítás (Btk. 343. §) elhatárolása.

Az elhatárolás az elkövető személye és a cselekmény technikai jellege alapján dől el.

- **Közokirat-hamisítás**: Magánszemély önállóan, illetve bárki elkövetheti, akinek nincs hivatalos minősége vagy hivatali hatásköre az adott okirat kiállítására
- **Közokirat-hamisítás hivatali kötelesség megszegésével**: Hivatalos személy követheti el, aki a hivatali hatáskörével él vissza.

A cselekmény technikai jellege alapján:

- **Fizikai közokirat hamisítás**: Az elkövető egy nem létező közokiratot létrehoz, vagy egy létező, valódi közokirat fizikai tartalmát meghamisítja.
    - Az elkövető vagy magánszemély (Btk. 342. § (1) a) pont) vagy
    - hivatalos személy (Btk. 343. § (1) a) és b) pontok)
- **Intellektuális közokirat hamisítás**:
    - **Közvetett intellektuális**: Magánszemély elkövető nem nyúl fizikailag a papírhoz. Ehelyett közreműködik abban, hogy a hatóság (a jóhiszemű, gyanútlan tisztviselő) valótlan adatot foglaljon a közokiratba: hamis adásvételi szerződéssel besétál a kormányablakba, és a gyanútlan ügyintéző ez alapján átírja az autó tulajdonjogát a törzskönyvben. (Btk. 342. § (1) c) pont).
    - **Tiszta intellektuális**: Hivatalos személy a saját eljárási jogkörében eljárva egy formailag teljesen valódi, szabályos közokiratot állít ki, de abba szándékosan hazug, valótlan tényt vezet be: hivatalos személy a helyszínelési jegyzőkönyvbe szándékosan hamis adatokat ír be a balesetről, vagy a földhivatali ügyintéző bejegyzi a tulajdonjogot egy olyan ingatlanra, ha bejegyzés alapjául szolgáló okirat be sem érkezett. Az kiállított okirat maga hivatalos, de a tartalma hazugság.

12. Eset

Közokirat-hamisítás (Btk. 342. §) és **Hivatali vesztegetés** (Btk. 294. §)**, illetve a Hivatali vesztegetés elfogadásának** (Btk. 294. §) elhatárolása

Ez az állami és hivatali szféra klasszikus elhatárolási problémája (például, ha egy állampolgár otthon hamisít egy hatósági igazolást, majd ezzel elmegy a hivatalba, és kenőpénz kíséretében átadja a hivatalnoknak, aki azt elfogadja).

- Ha a magánszemély egy teljesen hamis vagy meghamisított közokiratot készít, akkor a cselekménye önmagában közokirat-hamisítás
- Ha az okirat felhasználása mögött kenőpénz áll, a két bűncselekmény nem zárja ki egymást, hanem valódi bűnhalmazatot alkotnak. Az állampolgár az aktív vesztegetésért és a közokirat-hamisításért felel, míg a hivatalnok a hivatali vesztegetés elfogadásáért.

13. Eset

„Intellektuális" közokirat-hamisítás (Btk. 343. §) és a **Hivatali vesztegetés elfogadása** (Btk. 294. §) elhatárolása

A korrupció elfedésének leggyakoribb hivatali formája, amikor a hivatalos személy nem magát a papírt hamisítja meg fizikai értelemben, hanem a pozíciójánál fogva valótlan adatokat vezet be egy egyébként valódi okiratba (egy hatósági ellenőr kenőpénzért cserébe igazolja, hogy az építkezésen mindent rendben talált, holott ki sem ment a helyszínre).

- Amíg a tisztviselő csak szívességből vagy hanyagságból ír le valótlanságot a jegyzőkönyvbe, az tisztán hivatali közokirati bűncselekmény.
- Ha bizonyítható, hogy a valótlan tartalmú hatósági igazolásért, engedélyért cserébe előnyt fogadott el, a hivatali vesztegetés beolvasztja a motivációt, de az intellektuális közokirat-hamisítással valódi bűnhalmazatba kerül.

14. Eset

A hamis magánokirat felhasználása (Btk. 345 §) és a korrupció elhatárolása

A **hamis magánokirat felhasználása** a magánszféra és a gazdasági bűncselekmények területe, ahol a cégek közötti visszaosztásokat, sikerdíjakat kell papíron igazolni a könyvelés felé.

A **hamis magánokirat felhasználása** egy enyhébb, maximum 1 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő vétség. A bűncselekmény akkor válik befejezetté, amikor a fiktív számlát jogi hatás kiváltására (pl. kifizetésre, könyvelésbe történő bevezetésre) felhasználják.

A **hamis magánokirat felhasználása** gyakran a **korrupciós bűncselekmények** leplezésére, elősegítésére vagy a jogtalan előny legalizálására szolgáló „eszközcselekményként" kapcsolódik a hivatali vesztegetéshez vagy a gazdasági vesztegetéshez.

Ha a hamis magánokirat közvetlenül a **gazdasági vesztegetés** és a **hűtlen kezelés** leplezésére szolgál, a bíróság a magánokirati vétséget valódi bűnhalmazatban állapítja meg a súlyos gazdasági és korrupciós tényállásokkal.

- Nem valósul meg korrupció, ha állami / közszféra oldalról senki nem működik közre szándékosan.
- Látszólagos bűnhalmazatban a **gazdasági csalással**: A joggyakorlat szerint a fiktív szerződések és számlák elkészítése a csalárd megtévesztés (a színlelés) szerves része, azaz a végrehajtási eszköze. A hamis magánokirat felhasználása **beolvad a gazdasági csalásba**, ha a fiktív számlát kizárólag a gazdasági

csalás sértettjének becsapására és a vagyoni hátrány okozására használták fel. Külön nem büntetik érte az elkövetőt.

- Valódi bűnhalmazatban a **költségvetési csalással**: Ha a fiktív számlát nemcsak a partnercég meglopására használják (gazdasági csalás), hanem a cég bevezeti a könyvelésébe, és arra hivatkozva visszaigényli az ÁFÁ-t vagy csökkenti a társasági adóját, akkor a fiktív számla felhasználása a **költségvetési csalással** kerül bűnhalmazatba.

A **hamis magánokirat felhasználása** akkor válik korrupciós bűncselekménnyé, ha a folyamatba belép egy hivatalos személy vagy döntéshozó jogellenes befolyásolása. A korrupcióhoz egy „háttérmegállapodás" szükséges.

- **Gazdasági vesztegetés elfogadásával** valódi bűnhalmazatban: Ha a magáncég beszerzője pénzt fogad el és a kenőpénz kifizetését egy fiktív tanácsadói számlával álcázzák.
- **Hivatali vesztegetéssel valódi bűnhalmazatban**: Ha egy pályázó nem bízik a hamis papírjai sikerében, és vagyoni előnyt ad (vagy ígér) a pályázatot elbíráló tisztviselőnek, bírálónak azért, hogy a hamis dokumentumok ellenére is az ő pályázatát hozzák ki győztesnek. A hivatali a vesztegetés az előny felajánlásával már befejezetté válik.
- **Hivatali vesztegetés elfogadásával valódi bűnhalmazatban**: Ha a döntéshozó pozícióban lévő hivatalos személy tudja, hogy a pályázat alapját képező magánokiratok hamisak, ellenszogáltatásért „szemet huny" felette, és kedvező döntést hoz: aláírja a támogatási szerződést.
- **Befolyással üzérkedéssel vagy befolyás vásárlásával valódi bűnhalmazatban:** Ha a pályázó kifizet egy „közvetítőt" (lobbistát), aki azt állítja, hogy neki jó kapcsolatai vannak a hivatalban és elintézi a kedvező eredményt (még ha a papírok hamisak is).

Hogyan hat ez a Vádalku és a Nyomozás dinamikájára?

- **A megdönthetetlen bizonyíték**: A szóbeli megállapodásokat lehallgatás nélkül nehéz bizonyítani, de egy fiktív teljesítési igazolás, egy valótlan tartalmú hatósági engedély vagy egy hamis magánokirat fizikai, tárgyi bizonyíték.
- **A nyomás fokozása**: Amikor a nyomozó ügyész szembesíti a gyanúsítottat azzal, hogy a lefoglalt számítógépeken és az igazságügyi informatikai szakértő által visszaállított adatokban megvan a hamis okiratok digitális nyoma, a gyanúsított védekezése összeomlik.
- **Vádalku kiterjesztése**: Ha a gyanúsított (pl. a hamis okiratot legyártó stróman vagy asszisztens) vádalkut köt, az egyezségnek ki kell terjednie az összes okirati bűncselekményre is. Az ügyészség a vádalku keretében garantálja, hogy az okirat-hamisításokért sem kér letöltendő börtönt, ha a gyanúsított elmondja, melyik magas rangú korrupt tisztviselő vagy cégvezető utasítására kellett a papírokat vagy adatokat meghamisítania.

15. Eset

A sikkasztás (Btk. 372. §) és a hűtlen kezelés (Btk. 376. §) elhatárolása

Mindkét bűncselekményt olyan személy követi el, akire idegen vagyont bíztak. A végeredmény is ugyanaz: a tulajdonos vagyonát kár éri. Az elhatárolás két kulcsfogalom mentén dől el:

- a rábízás jellege és
- az elkövetési magatartás.

1. **A rábízás jellege**: Egyedi dolog vagy Vagyoni jogkörök

   Ez a legfontosabb elhatárolási pont, amely a tettes és a vagyon közötti jogviszonyt vizsgálja.

- **Sikkasztás**: Fizikai birtokbavétel és őrzés. Sikkasztás esetén az elkövetőre egy meghatározott, konkrét idegen dolgot vagy zárt pénzösszeget bíznak rá azért, hogy azt megőrizze, átadja, vagy a tulajdonos rendelkezése szerint kezelje. A tettesnek nincs joga önállóan gazdasági döntéseket hozni a vagyonnal, ő csak a fizikai birtokosa és őrzője az adott dolognak.
    - Példa: A bolti pénztáros, a raktáros az áruval, a banki ügyintéző a rábízott készpénzzel, vagy a sofőr a céges autóval.
- **Hűtlen kezelés**: Rendelkezési és menedzsment jogkör. Hűtlen kezelésnél az elkövetőre nem egy konkrét fizikai tárgy őrzését bízzák, hanem egy összetett vagyontömeget vagy vagyoni jogkört. A tettesnek széles körű önálló döntési, gazdálkodási jogköre van (szerződést köthet, utalhat, befektethet). A feladata a vagyon gyarapítása, megóvása, de ő maga nem feltétlenül lép fizikai kapcsolatba a pénzzel.
    - Példa: A cég ügyvezető igazgatója, az alapítvány kuratóriumi elnöke, a polgármester vagy a beszerzési igazgató.

2. **Az elkövetési magatartás**: Sajátként eltulajdonítás vagy Rossz gazdálkodás
    - **Sikkasztás**: Az elkövető a rábízott dolgot a sajátjaként eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik. Ez azt jelenti, hogy megszakítja a tulajdonos jogát, és úgy viselkedik, mintha ő lenne a tulajdonos.
        - Példa: „Ez az enyém”: zsebre teszi a kassza tartalmát, eladja a rá bízott autót, elkölti a letétbe helyezett pénzt. A vezető a cég bankszámlájáról utal a saját privát bankszámlájára, vagy kiveszi készpénzben és luxusautót vesz magának. A rábízott céges pénzt közvetlenül a saját magánvagyonába integrálta (sajátjaként rendelkezett vele).
    - **Hűtlen kezelés**: Kötelezettségszegő vagyonkezelés. Az elkövető nem a saját zsebébe teszi a vagyont közvetlenül a kasszából. Ő a vagyonkezelői kötelezettségét szegi meg, rossz gazdasági döntést hoz, amivel vagyoni hátrányt (kárt) okoz a rábízott vagyonban.
        - Példa: Az ügyvezető nem kiveszi a pénzt a cégből, hanem szándékosan egy piacinál sokkal drágább szerződést ír alá egy külső partnerrel, vagy áron alul adja el a cég ingatlanát. Aláír egy túlárazott fiktív tanácsadói szerződést a barátja cégével egy olyan munkára, amit el sem végeznek. A jogkörével visszaélve, kötelezettségszegő szerződéskötéssel okoz kárt a cégnek. A cégnek kára származik, a haszon pedig a külső partnernél jelentkezik.

3. A **vádalku** szempontjából
    - A **sikkasztás** könnyebben bizonyítható: Ha a pénz közvetlenül a gyanúsított zsebébe vagy magánszámlájára ment, ott a nyom egyértelmű. A letartóztatás pszichés nyomása alatt a sikkasztás vádjával szembesített cégvezető gyorsan sarokba szorul.
    - A **hűtlen kezelésnél** a védelemnek nagyobb a tere: Ott lehet vitatkozni a „rossz üzleti döntés kockázatával”. A védelem érvelhet azzal, hogy az igazgató nem szándékosan akart kárt okozni, csak rosszul mérte fel a piacot.

      Ha a hűtlen kezelés mögött bizonyíthatóan pénzvisszaosztás is áll, akkor az már korrupció (kenőpénz visszaosztása), a bíróság a hűtlen kezelést és a vesztegetés elfogadását bűnhalmazatban állapítja meg.

16. Eset

A gazdasági csalás (Btk. 374. §) és a hűtlen kezelés (Btk. 376. §) elhatárolása

Külső elkövető (a csaló vállalkozó) és egy belső döntéshozó (a korrupt vagy részrehajló igazgató) játszik össze a cég megkárosításán. A nyomozó hatóság pontosan elemzi, hogy ki, milyen minőségben és milyen

magatartással vett részt a bűncselekményben. Az elhatárolás a belső elkövető jogköre, a megtévesztés iránya és az elkövetői pozíciók alapján dől el.

1. A belső elkövető szerepe: Be van csapva, vagy ő maga a társtettes?

   A minősítés attól függ, hogy a belső elkövető tudott-e a csalásról, vagy őt is rászedték.

   - A tisztán **Gazdasági Csalás** (Az igazgató meg van tévesztve):

     Ha a külső elkövető egy olyan professzionális, színlelt gazdasági látszatot hoz létre (hamis referenciák, nem létező géppark, fiktív mérlegek), amellyel a belső igazgatót átveri és tévedésbe ejti, akkor a cselekmény kizárólag gazdasági csalás. Az igazgató itt nem elkövető, hanem a megtévesztés eszköze/sértettje. Ha az igazgató jóhiszeműen, de gondatlanul járt el, büntetőjogilag nem felel, a külső tettes pedig gazdasági csalásért felel.

   - Az Összejátszás (Az igazgató benne van az összejátszásban):

     Ha a belső elkövető tudja, hogy a külső partner tevékenysége színlelt, a mögötte lévő cég egy üres strómancég, és a teljesítés nem fog megtörténni, de a szerződést a vagyonkezelői kötelezettségét durván megszegve mégis aláírja, a kép teljesen megváltozik. A bíróság megállapítja a tudatos összejátszást (amely mögött szinte mindig korrupciós paktum és visszaosztás áll).

     - A belső elkövető felelőssége: **Hűtlen kezelés**

       Az igazgató a cég nevében eljárva vagyonkezelői pozícióban van. Az ő elsődleges bűne az, hogy a rábízott idegen vagyonnal nem a tulajdonos érdekében gazdálkodott, hanem szándékos kötelezettségszegéssel kárt okozott a saját cégének. A gazdasági csalás tényállása rá nem alkalmazható tettesként, mert az ő cselekményének lényege a hűtlen vagyonkezelés, nem pedig a saját cégének a megtévesztése.

     - A külső vállalkozó felelőssége: A **hűtlen kezelés** *felbujtója* vagy *bűnsegédje*

       Bár a külső elkövető színlelt gazdasági tevékenységet végzett, a bírósági gyakorlat szerint, ha a belső vagyonkezelővel szándékegységben, annak asszisztálásával károsítják meg a céget, a külső szereplő a hűtlen kezelés részese lesz.

       Ha ő vette rá az igazgatót a szerződés aláírására, akkor felbujtóként, ha „csak” biztosította a fiktív számlákat és a strómancéget a vagyon kiszivattyúzásához, akkor bűnsegédként felel a hűtlen kezelésért.

     Specialitás: A bíróság összejátszás estén (a leggyakrabban fordul elő) a gazdasági csalást beolvasztottnak tekintheti a hűtlen kezelésbe. Ha a színlelt tevékenység önállóan is alkalmas volt más piaci szereplők megtévesztésére is, alaki halmazatként állapítja meg a mind a kettő tényállást a külső elkövetőnél.

2. A nyomozás és a vádalku dinamikája összejátszás esetén

   Amikor a nyomozó hatóság lecsap egy ilyen összejátszásos ügyre, a letartóztatás pszichés nyomása alatt a vádalku megkötése egy klasszikus fogolydilemma-helyzetté válik:

   - **A külső szereplő pozíciója**: A külső vállalkozó pontosan tudja, hogy a fiktív számlák és a nemlétező teljesítések (a gazdasági csalás elemei) a digitális nyomok és a könyvszakértők miatt szinte azonnal bizonyíthatók. Ő a letartóztatásban a legkiszolgáltatottabb.
   - **Az ügyészség taktikája**: A nyomozó ügyész nem a külső csalót akarja a legsúlyosabb büntetéssel sújtani, hanem a belső pozícióban lévő igazgatót (a hűtlen kezelőt), aki elárulta a cégét.
   - **A vádalku megkötése**: Az ügyészség felajánlja a külső vállalkozónak a vádalkut: Ha részletes vallomást tesz, és beismeri, hogy az igazgató pontosan tudta, hogy kamu a projekt, és átadja a bizonyítékokat az összejátszásról (elektronikus üzenet, ahol egyeztettétek a visszaosztást), akkor

felajánlhatják, hogy a gazdasági csalás / hűtlen kezelésben való részesség miatt nem kell börtönbe vonulni.

Amint a külső elkövető aláírja a vádalkut, a belső igazgató védekezése (amely addig arra épült, hogy őt becsapták, és ő jóhiszemű volt) megdől. Már hűtlen kezelésért és – ha a pénzmozgást is igazolják – vesztegetés elfogadásáért fog felelni.

3. Vesztegetéssel bűnhalmazatban

Az összejátszásos esetben a vesztegetés megállapítása azért nem automatikus, mert a korrupcióhoz egy plusz tényállási elemre: a jogtalan előny (kenőpénz) nyújtására vagy ígéretére van szükség.

A vesztegetés halmazatának hiánya az alábbi okok miatt fordulhat elő:

- A bizonyítottság hiánya

  A gyakorlatban szinte biztos, hogy a külső elkövető és a belső elkövető nem puszta szimpátiából játszik össze, hanem a háttérben valamilyen osztozkodás történik. De a vesztegetést külön is be kell bizonyítani.

  A fiktív szerződéseket, a nem létező teljesítést és az ebből fakadó kárt (a gazdasági csalást és a hűtlen kezelést) a könyvelés alapján papíron, tárgyi bizonyítékokkal könnyű kimutatni.

  Ha a kenőpénz átadása készpénzben történt egy kávézóban, és a hatóságnak nincs erről titkos hang- vagy képfelvétele, vagy a szereplők egyike sem tesz erről beismerő vallomást a letartóztatás nyomása alatt, akkor a korrupció jogilag nem bizonyított, a vesztegetést nem lehet halmazatként megállapítani.

- A motiváció egyéb jellege (Nincs külön jogtalan előny)

  Előfordulhat olyan eset is, amikor az összejátszás mögött valójában nem áll klasszikus korrupciós paktum.

  - Példa: Az belső elkövető azért játszik össze a külső vállalkozóval fiktív szerződésekkel pénzt kiszivattyúzni a cégből, mert a vállalkozó a strómanja, és a kiszivattyúzott pénz valójában közvetlenül és teljes egészében a belső elkövetőhöz kerül vissza. Ebben az esetben a belső elkövető nem egy „külső megvesztegetőtől" kap jogtalan előnyt a döntéséért cserébe, hanem ő maga szervezi meg a cég meglopását. Ez a magatartás tisztán kimeríti a hűtlen kezelést (vagy a sikkasztást), de mivel nincs kétoldalú korrupciós alku, a vesztegetés fogalmilag kizárt.

- Az összejátszás formája: A „szívességi" vagy politikai kooperáció

  Ha a belső elkövető nem kap pénzt, hanem pusztán családi, baráti kötelékek, vagy politikai utasítás/szimpátia miatt ismeri el a külső partner színlelt gazdasági tevékenységét, a cselekmény megvalósítja a hűtlen kezelést (és a külső félnél a gazdasági csalást vagy a társtettességet), de vesztegetés nem történik, mivel nem mozdult el semmilyen anyagi vagy nem anyagi természetű jogtalan előny viszonzásként.

Ha viszont a nyomozás (a letartóztatás alatti kihallgatások vagy a vádalkuk révén) feltárja, hogy a külső vállalkozó a színlelt szerződésért cserébe konkrét összeget, jutalékot, vagy egyéb előnyt juttatott az belső elkövetőnek, akkor valódi bűnhalmazat jön létre:

- Gazdasági csalás (a külső félnél a színlelt tevékenység miatt)
- Hűtlen kezelés (a belső elkövető tettesnél és a külső bűnrészesnél a vagyoni kár miatt)
- Vesztegetés / Vesztegetés elfogadása (a visszaosztás miatt)